

ONBEGREPEN,

EEN VERHAAL

door

ANNA.

Druk v. J. Bouman, Amsterdam

AMSTERDAM, HÖVEKER & ZOON.

ONBEGREPEN.

EEN VERHAAL

DOOR

A N N A.

AMSTERDAM
HOVEKER & ZON.

TYP. — P. A. GEURTS, NIJMEGEN.

ONBEGREPEN.

I.

Zelfopoffering en zelfverloochening! Schijnen deze woorden ons niet zeer dikwijls van gelijke beteekenis te zijn? En toch, hoezeer zijn zij in de werkelijkheid van elkander verschillend. Immers tot zelfopoffering behoort moed en geestkracht, doch meer de moed van het oogenblik; en hoe edel ook dikwerf op zichzelf, zoo behooren er toch geene weken of maanden toe, om die deugd in beoefening te kunnen brengen. De geschiedenis van ons eigen land geeft er ons reeds de sterkst sprekende bewijzen van, als wij het oog slaan op een Jan van Schaffelaar, Albrecht Beiling, van Speyk en zoovele anderen; zij toch behoefden zich niet lang te bedenken, om hun leven voor het dierbaar vaderland op te offeren; hun naam blijft dan ook steeds in de herinnering leven. Zelfverloochening daarentegen is iets, dat dagelijks en onder allerlei verschillende omstandigheden terugkeert. Ik heb wel eens hooren beweren, dat zelfopoffering tot de deugden des mans, zelfverloochening daarentegen tot die der vrouw behoort, en mij dunkt, deze meening is niet geheel en al onjuist; immers de vrouw bezit van nature in den regel zeer weinig lichamelijken moed, zij is niet geschikt

zich op den voorgrond te plaatsen, en hoort daar ook niet thuis, hare roeping is in stilte te arbeiden, nuttig te zijn in den kring, waarin God zelf haar geplaatst heeft, en hare krachten te allen tijde daaraan te wijden. Maar hoe-veel zelfverloochening moet haar dit niet herhaaldelijk kosten? Ik spreek nu nog niet eens van de gehuwde vrouw, wier leven, zal het werkelijk aan haar edele roeping beantwoorden, eene aaneenschakeling is van zelfverloochening; maar bij haar geschiedt dit alles uit liefde, zij zou niet anders kunnen handelen. Doch ook de ongehuwde kan zich oefenen in zelfverloochening; de gelegenheid zal haar daartoe voorzeker niet ontbreken; maar het kost strijd, ja zeer veel en zeer zwaren strijd, om het eigen ik te dooden en geheel en al, met voorbijzien van eigen genoegens en wenschen voor anderen te willen leven, en zich dagelijks, soms zelfs ieder uur, in de zoo moeilijke kunst van zelfverloochening te oefenen. Want, en hierin juist is het groote verschil tusschen deze beide deugden gelegen, zelfopoffering moet noodwendig bekend worden, en is dan ook gewoonlijk naar waarde geschat. Zelfverloochening daarentegen wordt soms in het geheel niet opgemerkt, natuurlijk dan ook niet op prijs gesteld, of wel verkeerd begrepen, zelfs niet zelden miskend. Een voorbeeld van zulke onbegrepen zelfverloochening wil ik u in dit korte verhaal schetsen.

„Helena, waar hebt gij mijn Engelsche spraakkunst gelaten? Ik leende u die gisterenavond, omdat Marie uw boek had, en nu ik het hebben moet is het nergens te vinden.”

„Ik heb het u gisterenavond reeds teruggegeven, Louise, ik bracht het u zoodra ik mijne les kende, bedenk u maar eens goed, dan zult gij het u nog wel herinneren.”

„Nu ik weet er niets van en het is niet waar ook,” was het antwoord, dat op zeer scherpem toon gegeven werd, „men kan u ook nooit gelooven.”

Dit gesprek werd gevoerd tusschen twee meisjes van omstreeks dertien en veertien jaar oud; zij stonden onder de

veranda van een zeer lief, welgebouwd huis, dat aan de achterzijde op een fraai aangelegden tuin uitzag. Zij vormden zooals zij daar stonden een zeer sterk contrast, dat niet ten voordeele der langste, die ook de oudste scheen, maar inderdaad toch de jongste was, en die met den naam van Helena werd aangesproken, moest uitvallen. Het was een lang, vrij houterig, schraal meisje, een dier kinderen, waarvan men zeggen zou dat zij bezig zijn uit de kracht te gaan groeien, ofschoon Helena er toch niet bepaald zwak uitzag. Zij had groote donkere oogen, die echter een, voor haar leeftijd veel te ernstige en stroeve uitdrukking hadden, heel dik, zwart haar, dat zeer onbevallig, eenigszins kort was afgeknipt, en haar voortdurend over het werkelijk fraaie voorhoofd hing; armen en beenen waren veel te lang, en gaven aan haar geheele voorkomen iets onbeholpens en hoekigs; voeg hier nu nog bij een fraai besneden mond, maar waarvan de lippen de gewoonte hadden aangenomen van zich dicht op elkander te persen, hetgeen haar iets bijzonder onbeminnelijks gaf. Zij was daarenboven in diepen rouw gekleed; een en ander saamgenomen maakte dat het oog onmogelijk met welgevallen op haar kon blijven rusten, vooral niet als men haar vergeleek bij de zoo buitengewoon bevallige gestalte, die naast haar stond.

Louise, ofschoon een jaar ouder, was wel een half hoofd korter dan Helena; zij had een allerbekoorlijkst gezichtje, groote violet blauwe oogen van lange donkere wimpers voorzien, een klein schalksch mondje, dat steeds geneigd scheen te lachen en een paar rijen gelijke witte tanden te vertoonen; het ovale fijn besneden gezichtje werd door een menigte blonde krullen omgeven, die langs den blanken hals nedergolfd en een sierlijke lijst om het lieve kopje vormden; het nog wel wat kinderlijke figuurtje was echter volkomen goed geëvenredigd, en had iets los en bevalligs, dat anders maar zeer zelden aan meisjes van dien leeftijd eigen is; in één woord: het was een allerliefste verschij-

ning en wel waard om eenen schilder tot model te dienen.

Weldra voegden zich nog twee andere personen bij de reeds genoemde meisjes; de eene was een vrouw, zoo op het oog tusschen de dertig en veertig jaren, zij had een zacht en innemend voorkomen, en het eenvoudige, maar keurig nette grijze kleejde was haar als aan het lijf geschilderd; de andere, een jong meisje, ongeveer vijftien of zestien jaren oud, geleek zeer veel op de bevallige Louise, ofschoon veel minder mooi en aantrekkelijk dan eerstgenoemde.

„Wat is er nu weer, kinderen?” sprak de dame op opgeruimden toon, „mij dunkt, gij waart het samen daareven niet eens.”

„Geen wonder,” antwoordde Louise snel en wel wat driftig. „Helena heeft gisterenavond mijn Engelsche spraakkunst van mij geleend, omdat Marie haar boek had, nu wil ik het terug hebben, omdat ik mijne les voor den heer Haighton nog niet ken, en nu is het weg.”

„Ik gaf het haar gisterenavond reeds terug, juffrouw!” hernam Helena bedaard, „zij was in de vestibule en wilde juist de huiskamer binnengaan, toen ik het haar teruggaf.”

„Er is niets van waar,” riep Louise, „geloof haar niet, juf, zij zegt nooit de waarheid.”

„Stil, stil, Louise, maak u toch zoo driftig niet, zulke beschuldigingen komen niet tepas.”

„Maar ik heb toch gelijk; weet u dan niet meer, juf, dat zij eergisteren nog voortdurend ontkende het mooie kopje van papa gebroken te hebben, en gij hebt zelve gezegd, dat niemand dan zij het kon gedaan hebben, dewijl niemand in de kamer was dan zij alleen, en Mietje reeds lang met haar werk gedaan had, toen Helena nog altijd was blijven zitten; zoo is het nu met mijn boek ook gegaan, o, zij is een akelig kind!”

Een diepe blos overtoog de bleeke wangen van Helena; zij antwoordde echter niets op de haar toegevoegde beschuldiging, alleen klemde zij de lippen zoo mogelijk nog wat vaster op elkander.

„Maar, kinderen!” hernam de juffrouw, „waarom gebruikt gij toch altijd elkanders boeken? Als ieder uwer zich bij het hare bleef bepalen, zou immers niets van dien aard kunnen plaatshebben.”

„Ja maar, juf,” zoo sprak nu het oudste meisje, dat wij reeds Marie hebben hooren noemen, „mijn zaken raken altijd op een onbegrijpelijke manier weg, hoe het komt, weet ik niet, en, als ik er niet naar zoek vind ik ze soms op een even onbegrijpelijke manier terug, daarom zoek ik maar nooit, het redt zich vanzelf.”

De juffrouw glimlachte. „Komt meisjes,” aldus vervolgde zij, „gaat nu naar de leerkamer, het is half drie, redt u nu maar met de boeken zoo goed als het kan, om drie uur komt de heer Haighton eerst, ik zal in dien tusschentijd eens naar de zoo onbegrijpelijk verdwenen boeken rondzien, mogelijk vind ik ze wel, hetgeen mij meermalen gebeurt.”

Marie en Louise liepen lachend het huis in. Helena bleef nog staan waar zij was, zij zag er zoo mogelijk nog meer ingetrokken uit dan eenige oogenblikken tevoren. De oudere dame sloeg haar arm om het meisje heen, en zeide vriendelijk: „Kom, Helena, wees nu niet verdrietig, Louise is wel wat driftig, maar zij meent het toch zoo goed; hebt gij haar werkelijk het boek teruggegeven, of vergist gij u hierin ook?”

„Dus ook gij gelooft mij niet!” barstte Helena uit, maar vervolgde somber: „Och, het is ook niets, ik word nu toch eenmaal door niemand begrepen.”

„Maar kind, hoe kunt gij, ingetrokken en gesloten gelijk gij altijd zijt, met eenige mogelijkheid eischen, dat men u begrijpen zal? Toen gij nu bijna een jaar geleden hier in huis kwaamt, zijn wij allen u met liefde tegemoet gekomen, en bedenk zelve eens, hoe gij onze hartelijkheid beantwoord hebt; gij zondert u zooveel mogelijk van ons af, deelt nooit in de onschuldige genoegens uwer nichtjes, en, ik moet het ook bekennen, dikwijls heeft het den schijn alsof gij met voordacht de waarheid verzwijgt. Kom, Helena, tracht vroolijk

en natuurlijk te zijn, en gij zult zien dat wij allen u werkelijk liefhebben." Zij omhelsde het meisje, dat zich deze liefkozing liet welgevallen, doch zonder haar te beantwoorden, waarop zij samen het huis binnentraden.

Maar het wordt tijd, dat ik mijne lezers nauwkeuriger bekendmaak met de drie meisjes, die zij zooveel reeds ontmoet hebben. Marie en Louise waren de dochters van dokter Holle, die een zeer uitgebreide praktijk had, en overal, niet alleen om zijne kunde, maar ook om zijne rechtschapenheid zeer gezien was. Hij bewoonde een zeer liefgelegen huis, of liever eene villa, in de nabijheid eener vrij groote stad, waar zijne hulp voortdurend werd ingeroepen; hij was niet onbemiddeld, en had een teeder beminde echtgenoot reeds zeer vroeg moeten missen. Het was ter wille harer lijdende gezondheid, dat hij buiten was gaan wonen, en na haar dood kon hij er niet toe besluiten, om de geliefde woning, waarin ieder plekje hem aan zijn onvergetelijke gade herinnerde, te verlaten. Twee meisjes en een knaapje waren hem uit dien hoogst gelukkigen echt overgebleven; het zoontje volgde zijne moeder reeds zeer spoedig in het graf, zoodat al de liefde van dokter Holle zich nu op zijn beide moederlooze meisjes bepaalde, waarvan het jongste het sprekend evenbeeld harer moeder beloofde te worden. Dewijl dokter Holle niet bijzonder ingenomen was met de tegenwoordige manier van onderwijs voor meisjes, die zijns inziens met te veel verschillende soorten van bekwaamheden als het ware worden opgepropt, waardoor dan dikwijls de meer vrouwelijke werkzaamheden worden over het hoofd gezien, en hij zijn beide dochtertjes evenmin naar eene kostschool wilde zenden, zoo zag hij uit naar een geschikte gouvernante, die tevens instaat zou zijn aan het hoofd van zijn klein gezin te staan. Het gelukte hem in juffrouw van Werve een niet alleen zeer ontwikkelde, maar ook verstandige en beschaafde vrouw te vinden, die volkomen instaat was zijn geregelde huishouding te besturen, en die, geholpen

door eenige meesters, voor muziek, teekenen, Engelsche taal enz., ook al die kundigheden aan zijne dochters kon mededeelen, die hij voor haar wenschelijk achtte. Reeds sedert zes jaren vervulde juffrouw van Werve zeer naar genoegen de haar aangewezen taak. Zij bezat de gave om zich bij de kinderen bemind en tevens geacht te maken; zij paarde aan een zacht en vriendelijk karakter toch ook, waar het noodig was, een zekeren ernst en vastheid, waardoor het haar gelukte zich te doen gehoorzamen. Ongelukkig ontbrak haar echter iets, dat in dit gezin wel is waar niet gevoeld werd, maar dat toch bestond, namelijk, ware Christelijke godsdienst. Wel bezat zij evenals dokter Holle dien godsdienst, welke voor de wereld voldoende is, namelijk een oprecht zedelijk beginsel, het naleven van sommige punten en voorschriften, die men, om zoo te zeggen, als natuurlijk schijnt te beschouwen, maar haar ontbrak ten eenenmale dat geloof in dien dierbaren Heer en Heiland, zonder wien wij niet tot God als tot onzen Vader gaan kunnen. Doch gelijk het, helaas, tegenwoordig zoo dikwerf gaat, dit gemis werd niet gevoeld; alles ging goed en geregeld voort, en liet schijnbaar niets te wenschen over.

Dokter Holle bezat een eenige zuster, verscheidene jaren jonger dan hij, die reeds zeer jong met een zekeren heer Wallers gehuwd zijnde, haren echtgenoot vroeg had verloren. Zij had twee kinderen, een zoon van veertien, en een meisje, dat twaalf jaren oud was, die hun vader niet gekend hadden. Haar echtgenoot, die een zeer hoogen post had bekleed, was echter onbemiddeld, en liet haar bij zijn sterven in geen zeer ruime omstandigheden achter; evenwel kon zij met haar beide kinderen, wel eenvoudig, maar toch onbekrompen leven. Weldra openbaarde zich echter bij de weduwe een smartelijke en ongeneeselijke krankheid, die haar zeer veel deed lijden, en die haar met droefheid deed voorzien hoe weldra haar beide kinderen als weezen zouden achterblijven. Zij schreef aan haar broeder, die zoo spoedig

mogelijk bij haar kwam en haar met broederlijke liefde beloofde, dat hij niet alleen gaarne als voogd wilde optreden, maar ook zooveel mogelijk voor hare kinderen een vader zou zijn. Die beide kinderen verschilden zeer sterk van elkander: de toen veertienjarige Eduard was een blozende, vroolijke knaap met een bijzonder gunstig, ja zelfs schoon uiterlijk, vol levenslust, aanvallig en vriendelijk; zijn zusje Helena daarentegen, ofschoon twee jaren jonger, was veel te ernstig voor dien leeftijd; zij was meer leelijk dan mooi te noemen, en had iets stroefs en schijnbaar onbeminnelijks, dat niemand aantrok. En toch had dit kind een zeer warm hart en een bijzonder fijn gevoel; doch reeds vroeg voelde zij als bij instinct, dat hare moeder Eduard verre boven haar stelde; hij muntte dan ook in alles boven haar uit, hij wist altijd zijne liefkozingen zoo juist aan te wenden, dat hij alles wat hij wenschte gemakkelijk van zijne moeder kon verkrijgen. Ook de vrienden der weduwe, die haar van tijd tot tijd bezochten, hadden den aardigen, vroolijken jongen lief, terwijl niemand veel oplettendheid aan de stille ietwat stroeve Helena toewijdde. En toch smachtte dat arme hartje zoo naar liefde, en dikwijls was het haar alsof haar de borst werd toegeneepen, als zij zag hoe innig de moeder haren zoon omhelsde, en met welke liefdevolle blikken zij hem aanzag, als hij naar buiten ging, om met andere jongens te spelen. Evenwel kwam er geen wrevel in haar hart op, maar slechts de gedachte: „Ach! waarom ben ik ook niet zoo lief als hij?” Meermalen was zij op het punt om zich evenals Eduard aan de borst der moeder te werpen, en haar te smeeken ook haar lief te hebben; doch haar van nature zoo ingetrokken geaardheid hield haar daarvan terug; niemand wist dan ook wat in het stille kind omging, behalve misschien eenigszins een oude getrouwe dienstbode, die eerst medelijden met het kind gevoelde en haar later, om haar innerlijke goedheid en zelfopofferende liefde voor de moeder en Eduard hartelijk lief kreeg. En wel vergat Helena altijd zichzelf, en leefde voor

anderen; doch steeds op haar eigen ingetrokken manier. Had Eduard iets gedaan, dat straf verdiende, gaarne liet zij er zich mede beschuldigen, en kreeg de berisping of de straf, die hem toekwam. Had hij, hetgeen dikwijls gebeurde, een boek, een potlood of iets anders verloren, dan gaf Helena hem het hare, ofschoon zij wist dat er eene berisping wegens nalatigheid op moest volgen; doch het kind gevoelde het, door zóo te handelen bespaarde zij hare zoo teeder geliefde moeder het verdriet, om haar zoontje te moeten bestraffen, en aan Eduard de straf zelve. Het was in werkelijkheid niet goed te noemen, doch de bron, waaruit het voortsproot, was liefde, en wie zal dit veroordeelen?

Als Eduard tehuis was, had zijne mama hem zoo heel gaarne in hare nabijheid; hij kon zoo aardig met haar praten en wist haar altijd zooveel te vertellen, dat zij dikwijls hare pijnen hieronder vergat. Helena kon dit niet, en als zij die beiden zoo heel gelukkig met elkander zag, sloop zij naar het oude Naatje, om met haar over den bijbel te praten, dien de goede vrouw gewoonlijk bij zich had liggen; en die oogenblikken waren voor het kind bepaald gezegend. Naatje toch was een wel ietwat bekrompen, maar toch oprechte Christin. Wel boezemde zij de kleine Helena meer vrees voor God in, dan dat zij haar leerde Hem als Vader lief te hebben; voortdurend sprak zij met haar van Gods toorn over de zonde der menschen, zonder haar te wijzen op de ondoorgrondelijke en peillooze liefde, waardoor Hij zelfs het dierbaarste niet te kostelijk achtte, maar zijn eengeboren Zoon gegeven heeft, om velen zalig te maken, maar toch leerde het kind veel, dat later rijke vruchten zou dragen. Vooral vertelde Naatje haar veel van Jezus en van alles, wat Hij voor ons gedaan en geleden heeft. Helena luisterde dan ook gretig naar dit alles, en haar warm hart werd vervuld van liefde voor dien nooit volprezen Verlosser. In de vele uren, die zij in de eenzaamheid doorbracht, dacht zij voortdurend over dit alles na, en geen wonder, dat de lij-

dende moeder, die niet vermoedde wat in de ziel van haar dochtertje omging, het arme kind steeds meer en meer ongezellig en in zichzelf gekeerd begon te vinden. Had zij maar kunnen vermoeden hoe gevoelig en warm dat jeugdige hart was, voorzeker, het ware haarzelve tot zegen geweest; doch niemand behalve Naatje kende het kind, gelijk zij werkelijk was, en deze was altijd te zeer vervuld van het groote verschil, dat er tusschen een arme dienstbode en hare zoozeer ontwikkelde en ook wel wat trotsche meesteres bestond, om ooit vertrouwelijk met haar te kunnen spreken.

's Nachts echter was Helena voor haar lijdende moeder zeer veel waard. Eduard sliep nog altijd in de kamer zijner moeder, gelijk dit reeds dadelijk na den dood zijns vaders door beiden was verlangd geworden, en Helena in een klein kamertje, dat met eene deur in die harer moeder uitkwam. Die deur bleef 's nachts open, en bij het minste geluid, dat de zieke maakte, was zij op om te zien of mama ook iets noodig had. Soms waren de pijnen bijna ondragelijk, en kon de lijderes het niet in bed uithouden, maar moest, op den schouder van Helena gesteund, voortdurend langzaam de kamer op en neder gaan, hetgeen haar dan nog eenige verlichting gaf. In de rusteloosheid der koorts had zij ook telkens iets noodig, en Helena scheen nooit vermoeid te worden; wel bood Naatje telkens hare diensten aan, maar mevrouw Wallers, wetende dat de goede vrouw den geheelen dag bezig was, wilde daarvan niets hooren, en zeide, dat zij genoeg hulp aan hare kinderen had. Wel schudde Naatje dikwijls het hoofd, als zij 's morgens zag hoe bleek en afgemat de arme Helena er uitzag, en zeide wel eens dat de jonge heer zijn zusje bij die moeilijke taak ook best kon aflossen; maar de zwakke moeder verontschuldigde dan altijd haar lieveling, zeggende, dat hij gezond en levendig zijnde, den geheelen dag in de beweging of in de open lucht was, en daardoor veel meer slaap noodig had dan Helena, die immers altijd maar rustig in huis bleef zitten, en dus niet vermoeid zijn

kon. En als dan de knaap haar om den hals vloog en haar zoo hartelijk omhelste, had de oude getrouwe geen moed om iets meer te zeggen, maar verwijderde zich hoofdschuddend.

Eindelijk overviel de dood haar nog als het ware onverwacht. Eduard was bij een vriendje buiten uitgenoodigd, waar hij zeer veel kwam, en zich altijd best vermaakte; ook bleef hij er meestal een of twee nachten over, dewijl de afstand te groot was om 's avonds naar huis terug te keeren. Zijne moeder gevoelde zich bij zijn vertrek bijzonder zwak en lijdend, doch zeide er niets van; zij gunde haar kind zoo gaarne die uitspanning, „hij had ook zoo niets,” zeide zij. Of „Helena wel ooit iets had,” hieraan dacht niemand, en zijzelve wel het minst.

Tegen den avond verhief zich de koorts met ongekende kracht. Helena bracht een zeer moeitevollen nacht door, en toen Naatje 's morgens vroeg in de kamer kwam, vond zij hare meesteres zoo veranderd, dat zij onmiddellijk den dokter liet halen. Deze kwam spoedig, en nadat hij den pols gevoeld had, schudde hij bedenkelijk het hoofd, en oordeelde het noodig zoo spoedig mogelijk haar zoontje te laten halen. De weduwe wilde hiervan echter niets hooren; haar kind had haar zoo innig lief, zeide zij, dat het zijne gezondheid stellig benadeelen zou, als hij haar zoo moest zien lijden, en misschien wel getuige van haar afsterven moest zijn; neen, veel liever wilde zij zich het genot ontzeggen om hem nog éénmaal te zien. De dokter vertrok dus, na nog een pijnstillend middel te hebben voorgeschreven, met de belofte over een paar uren terug te zullen komen.

Moeder en dochter bleven dus alleen. Helena doodsbleek, met ijskoude handen en als versteend, maar toch uiterlijk kalm. Mevrouw Wallers riep haar bij zich, zeggende dat, nu zij nog kracht tot spreken had, zij van Helena een plechtige belofte wilde vragen. Het meisje legde hare, als versteende hand in die der moeder, maar bleef zwijgen. Toen zeide mevrouw Wallers, dat haar broeder beloofd

had de kinderen tot vader te zijn; dat Helena hem als zoodanig moest eeren en gehoorzamen; dat zij, ofschoon niet rijk, toch bepaald onafhankelijk van anderen konden leven, ja, wat Helena zelve betrof, meer dan dat, dewijl zij door een groot legaat, haar door hare grootmoeder, wier naam zij droeg, nagelaten, om zoo te zeggen bemiddeld was; maar daarom wilde zij nu ook dat hare dochter haar plechtig zou beloven, om alles wat zij had, zoodra zij meerderjarig zou zijn, met Eduard te deelen; dat zij voor hem zou leven, en zelfs nu reeds zooveel mogelijk zou opsparen, opdat het Eduard, als hij later, hetgeen zij en ook hijzelf zoozeer wenschte, zou gaan studeeren, niet aan een ruim zakgeld zou ontbreken. „En nu, kind,” zoo sprak zij doodelijk vermoeid, „wilt gij dit uw stervende moeder beloven?” „Ik beloof het u plechtig,” zeide Helena met een vaste, doch vreemd en onnatuurlijk klinkende stem.

Het scheen dat de stervende slechts op deze woorden gewacht had; als gevoelloos zonk zij op haar kussen neder; zij scheen niet meer te lijden, want het lichaam was als het ware verdoofd, en toen de dokter eenigen tijd later terugkwam stond het getrouwe Naatje naar het scheen bij twee lijken. Helena toch zat doodsbleek en koud, met droge wijdgeopende oogen bij het bed, waarop het zielloos overschot van hare moeder lag; toch had zij haar bewustzijn niet verloren, maar scheen het vermogen om te spreken of zich te bewegen te missen. De dokter schreef iets voor, en zeide tegen Naatje, dat zij haar dadelijk naar bed moest brengen; doch hiertegen verzette zich het anders zoo geduldige kind met alle kracht, die nog in haar was, en bracht eindelijk deze woorden uit: „Niet voordat Eduard tehuis is.”

Inmiddels was er reeds een rijtuig afgezonden, om Eduard terug te halen. Wanhopig was de droefheid van den knaap, toen hij vernam dat zijne moeder werkelijk dood was; hij wierp zich op haar lijk, en gilte en snikte zoo hartstochtelijk, dat het arme Naatje niet wist wat met hem aan te vangen

Helena wilde hem bij de hand nemen, maar hij stiet haar woest van zich, zeggende: „Gij hebt mijn lieve mama nooit liefgehad, gij staat er bij alsof het u niets aanging; gij hebt niemand lief, o mama! mama!” Dat was te veel voor de arme Helena; half bewusteloos viel zij op een stoel neder, liet zich lijdelijk door Naatje uitkleeden, nam gehoorzaam het geneesmiddel in, dat haar gegeven werd, en dronk ook het kopje warme thee, dat de oude getrouwe haar zoo vriendelijk vroeg, om toch maar om haar plezier te doen te willen uitdrinken, en toen lag zij neder alsof er geene beweging in haar was. Inmiddels was er een telegram naar dokter Holle afgezonden, die echter onmogelijk dienzelfden dag verwacht kon worden. De echtgenoot van den dokter begaf zich dus op verzoek van haar echtgenoot naar het sterfhuis, om zooveel mogelijk voor de beide weesjes te zorgen. Ook zij werd door Eduard met een vloed van tranen en hartelijke woorden ontvangen, die haar moederhart vol liefde voor den knaap stemden, terwijl Helena daarentegen niemand dan Naatje bij zich wilde hebben; doch ook zelfs tegen haar sprak zij bijna niet.

Den volgenden morgen stond het meisje even vroeg als gewoonlijk op, en verrichtte zwiiggend de gewone kleine huiselijke bezigheden, die altijd haar werk waren. De vrouw van den dokter schudde het hoofd, en zeide tegen Naatje, dat zij niet wist wat zij van zulk een vreemd, onverschillig gedrag moest denken. Naatje hield echter steeds vol, dat mevrouw haar niet kende, en er geen beter kind in de wereld was dan Helena. Toen de dokter nog eens aankwam, en haar stil als altijd, maar zoo mogelijk nog kouder en stroever dan ooit zag zitten, was hij niet gerust over haar toestand; hij vernam dat zij nog niets had willen eten, maar verder in het geheel niet klaagde, ja zelfs bijna niet sprak. Hij beval haar ernstig iets te gebruiken, en dan weer naar bed te gaan, om, zooals hij zeide, „de overspannen zenuwen wat tot rust te brengen.”

Lijdelijk en geduldig liet zij zich alles welgevallen, wat men zeide; zij deed haar best om iets te eten en ging toen naar bed; maar zoodra zij wist dat de anderen aan tafel waren, stond zij op, sloop naar de kamer harer moeder, overdekte het koude gelaat en de handen met kussen, en brak toen in een stroom van tranen los. Dit deed het zoo overkropte hart van het meisje goed, en hartstochtelijk snikte zij: „O mama, mama, hadt gij toch maar geweten hoe lief ik u heb; maar ik kan nooit iets toonen van hetgeen er in mij omgaat, en toch, o, ik had u zoo innig en zoo vurig lief.” Daarna ging zij weer even stil naar haar eigen kamertje, sloot de deur, en stortte haar gansche hart voor God uit; want zij wist immers dat Hij hare smeekingen hoorde, en haar om Jezus wil als zijn kind zou aannemen. Daarna viel zij in een betrekkelijk rustigen slaap, die haar zeer verkwikte.

Den volgenden dag kwam dokter Holle. Eduard viel hem om den hals, uitroepende: „Nu heb ik niemand meer dan u.” Zijn oom sloot hem in zijne armen, en zeide: „Ik zal trachten een vader voor u te zijn.” Helena stond er stil en zwijgend bij, en toen dokter Holle ook haar wilde omarmen, riep Eduard uit: „O zij hield niet zooveel van mama, zij is ook niets bedroefd.” Bij deze woorden overdekte een diepe blos de bleeke wangen van het arme kind; doch zij sprak geen woord, en dokter Holle, kortzichtig zooals wij menschen zoo dikwerf zijn, beschouwde dit als een bewijs van ongevoeligheid, en gaf zich geen verdere moeite om het hart van het meisje tot zich te trekken. Weldra werd alles, wat op de begrafenis betrekking had, geregeld; weer was Eduard hartstochtelijk bedroefd toen de doodkist werd uitgedragen, en hij zijn oom naar het graf zou vergezellen; weer stond Helena er bleek en koud bij; doch toen de treurige stoet was weggereden, wierp zij zich om den hals der oude Naatje, klemde de vereelte handen der getrouwe meid in de hare, en snikte: „O, niemand begrijpt mij!”

„Maar de Heer Jezus begrijpt u toch wel, mijn arm kind!”

zeide zij, „zeg Hem maar gerust alles, Hij luistert wel naar u.”

Toen dokter Holle de zaken zijner zuster, die in de beste orde bevonden werden, geregeld had, en hij met een notaris had gesproken betreffende den verkoop van het huis en de meubelen, riep hij de beide kinderen, en vroeg hun of zij nog het een of ander uit de voorwerpen, die verkocht zouden worden, wenschten te behouden, om die als eene herinnering te bewaren. Eduard antwoordde onmiddellijk: neen, die levenlooze zaken hadden voor hem geene waarde, alleen zou hij gaarne als gedachtenis aan zijn onvergetelijke moeder dien prachtigen juweelen ring willen bezitten, dien zij hem als kind reeds zoo dikwijls had laten bewonderen.

„Nu, mijn jongen,” zeide dokter Holle glimlachend, „gij kiest waarlijk niet het minste; want het is eene zaak van groote waarde, dewijl het diamanten van het zuiverst water zijn; maar het zij zoo, de kleederen en kleinodiën uwer moeder worden natuurlijk niet verkocht, zij blijven u beider eigendom, en wij zullen voor Helena ook nog wel iets goeds opzoeken.” Deze zeide dat zij niets anders begeerde dan den gemakkelijken stoel, waarin hare moeder altijd gezeten had, benevens eenige kleinigheden zonder waarde. Toen liet de dokter het oude Naatje bij zich komen, en vertelde haar dat hij op het hem kenbaar geworden verlangen zijner zuster eene plaats voor haar in een zeer fatsoenlijk hofje gekocht had, waar zij nu, in een paar aardige kamertjes, haar overige levensdagen rustig kon doorbrengen, en voegde er nog bij, dat hij ook voor de noodige meubelen zou zorgen. De goede vrouw schreide tranen van dankbaarheid, en wist niet op welke wijze zij haar erkentelijkheid zou nitdrukken.

Er werd nu bepaald dat zij reeds den volgenden dag zouden vertrekken, dewijl de dokter niet lang van zijne patienten kon verwijderd blijven; hij zeide dus dat Naatje maar alleen het noodigste voor de kinderen moest inpakken, het overige zou dan later, met al hetgeen nog uit den

inboedel werd aangehouden, kunnen volgen; want er was bepaald geworden, dat Naatje nog tot na den afloop van den verkoop in het huis zou blijven.

Toen de oude getrouwe met alles gereed was, ging Helena nog eens voor het laatst met haar praten, terwijl Eduard met zijn oom eene wandeling deed. Zij wilde Naatje zoo gaarne eene gedachtenis geven voor al de liefde en trouw aan hare moeder bewezen, en vroeg haar wat zij gaarne wilde hebben. Naatje aarzelde niet lang, maar koos den bewnsten stoel, die ook Helena zoo dierbaar was; zij zeide dat zij hare mevrouw in gezonde en gelukkige dagen zoo voortdurend in dien stoel had zien werken, en er haar daarna zooveel in zien lijden. Helena bedacht zich een oogenblik, doch niet lang, en antwoordde toen vriendelijk: „Dien stoel zult gij hebben, en ik zal u nog een portretje van mama en een van mij en van Eduard geven, die ik voor u in lijstjes zal laten zetten; dan kunt gij ons altijd zien, en,” vervolgde zij bijna onhoorbaar, „ook voor ons bidden.” Weinig giste de oude vrouw hoeveel de opoffering van dien stoel aan Helena zelve kostte; daarop bedankte het meisje haar nogmaals voor al haar liefde en trouw. Naatje daarentegen vroeg haar om voortdurend in den bijbel te blijven lezen, en toch vooral geene van de uitspanningen der wereld te genieten; „want,” zeide zij, „zij zijn allen zondig, zelfs wandelen op Zondag is verkeerd.” Het kind beloofde dit in eenvoudigheid des harten, denkende dat Naatje wel zou weten wat kwaad was.

Den anderen morgen vertrok de dokter met de beide weesjes; bij het vertrek was Eduard weer hartstochtelijk bedroefd, en wilde eerst zelfs het huis niet verlaten; doch nauwelijks was hij in den spoortrein gezeten, of de droefheid was als weggevaagd; hij lette op alles wat hij zag, en praatte voortdurend met zijn oom.

Helena daarentegen verliet zwijgend en lijdelijk de woning, die zij waarschijnlijk nooit zou wederzien, en die haar door

de vele herinneringen daaraan verbonden zoo oneindig dierbaar was; zij zat zwijgend en als het beeld van stille wanhoop daarneder, en scheen niets te hooren of te zien van hetgeen haar omringde. Toen zij aan de woning van dokter Holle gekomen waren, barstte de droefheid van Eduard opnieuw los. Juffrouw van Werve en de beide meisjes deden alles wat zij konden, om den lieven, fijngevoeligen knaap te troosten, terwijl zij de stille, bleeke Helena, die geen enkelen traan stortte, met verwondering, ja bijna met afkeer aanzagen. De lieve Eduard was dan ook al spoedig getroost, en liep weldra vroolijk met Louise door den tuin rond, terwijl zijn fraaie krullende lokken het blozend gelaat omschaduwden en het nog schooner maakten dan het reeds werkelijk was. Helena daarentegen was heel blij, toen de nichtjes haar de voor haar bestemde kamer hadden aangewezen, waar zij, zoodra zij alleen was, nederknielde, en haar overkropt gemoed lucht gaf in een stil maar vurig gebed tot God, terwijl zij om Jezus wil kracht van Hem afsmeekte, om te mogen volbrengen wat zij haar stervende moeder had beloofd, en om toch maar waarlijk braaf en vroom te mogen worden.

Dewijl dokter Holle geene zoons had, werd Eduard naar een naburige zeer goede kostschool gezonden, hetgeen hem voor de verdere vorming van den knaap veel beter geschikt toescheen dan een huiselijke opvoeding. Helena kon dan in al de lessen zijner eigen dochters deelen. Zij was bij den aanvang van dit verhaal ruim een jaar bij haar oom in huis geweest; doch tot hertoe deelde nog niemand in haar vertrouwen; zij ging nog steeds haar eigen weg, deed wat haar bevolen werd, hield zich stipt aan hare veel te ernstige en sombere beschouwing van het leven, en zonderde zich zooveel mogelijk in haar eigen kamer af, hetgeen haar zeer zelden werd belet, dewijl hare tegenwoordigheid in den huiselijken kring aan niemand eenig genoegen gaf. En toch, arm kind, hoezeer smachtte zij naar liefde; maar zij kon zich niet uiten; was het dan wel wonder dat zij niet begrepen werd?

Aan den avond van dienzelfden dag, waarop het gesprek plaats had, waarmede dit verhaal aanvangt, zaten de dokter met juffrouw van Werve samen na de thee in de huiskamer.

„Wat is die Helena toch een vreemd meisje,” aldus begon juffrouw van Werve het gesprek, „ik weet tot hiertoe niet wat ik aan haar heb; zij doet alles, wat ik haar beveel, en zelfs zeer goed ook, leert uitmuntend zoowel bij mij als bij de verschillende meesters, speelt voor haar leeftijd bijzonder goed piano en teekent allerlieft, maar men heeft er volstrekt geen eer van; nooit wil zij hare teekeningen laten zien, praat nooit in gezelschap, ja zelfs niet in den huiselijken kring over iets meê, dat zij soms beter dan de beide anderen weet, terwijl Marie en Louise daarentegen zoo heel gaarne over alles praten, al slaan zij den bal telkens mis. Ook weigert zij hardnekkig piano te spelen als er vreemden bij zijn, ja zelfs in uwe tegenwoordigheid, ofschoon gij toch eenigen tijd geleden haar zuiver spel zoozeer geprezen hebt, en er toen zelfs bijvoegdet, dat het u zoo leed deed te bemerken hoezeer zij Louise hierin, en ik moet zeggen in alles, vooruit is. Na dien tijd echter speelt zij nooit meer dan wanneer zij alleen is, en, als ik er haar soms toe noodzaak, speelt zij veel slechter dan Louise, en zij kan het toch zoo heel goed; haar eenig antwoord is altijd, dat zij niet door de menschen geprezen wil worden.”

„Ja,” antwoordde dokter Holle peinzend, „zij heeft iets vreemds; maar bedenk ook eens welk een treurige jeugd zij gehad heeft.”

„Maar Eduard toch evenzoo, en wat is dat een lieve, innemende jongen! Het was mij een waar gemis, toen hij na de vacantie weer naar school moest.”

„Gij hebt gelijk; het is een aardige jongen,” hernam de dokter, „maar hij was altijd bij uitnemendheid de lieveling zijner moeder, en dit heeft zeer veel invloed op het karakter van een kind.”

„Daarenboven houdt zij van niemand of van niets, behalve van dien leelijken ouden jachthond, dien zij altijd van eten en drinken voorziet, en van den blinden, piependen kanarie, dien zij ook niet licht zal vergeten te voederen; een vreemdsoortige smaak, dunkt mij. Ook is zij heel gierig, en kan nooit iets missen van het ruime zakgeld, dat zij krijgt, zelfs niet voor de armen, die zij anders op hare manier liefheeft, en die zij gaarne haar eigen boterham of vruchten toestopt, als het maar geen geld is; en waar zij het laat is mij een raadsel. Het geld van Marie en Louise is altijd op, maar zelfs geen kwartje kunnen zij van haar te leen krijgen. Wel is zij altijd gereed om de handwerkjes voor de meisjes af te maken als die haar vervelen, kousen te mazen, kleederen te verstellen, hare laden en kastjes op te ruimen, want Helena zelve is ordelijk, dat moet ik bekennen; maar dat ongelukkige geld.”

„Kom, kom,” zeide de dokter lachend, „laat haar maar sparen; zij zal het later wel kunnen gebruiken.”

De goede man hield het arme meisje, gelijk men zegt, nog al eens de hand boven het hoofd, en verdedigde haar dikwijls tegen de vele aanklachten, die tegen haar werden ingebracht, zelfs menigmaal tegen zijn bepaalde lieveling, de mooie, aanvallige Louise, het evenbeeld zijner onvergetelijke gade. Weinig kon hij echter vermoeden, dat de arme Helena nooit geld had, maar alles bijna onmiddellijk aan Eduard werd opgezonden, die, ofschoon op haar dringend verzoek evenveel ontvangende als Helena, niet alleen voortdurend geldgebrek had, maar ook steeds bij zijne makers diep in de schulden stak, en haar telkens weer opnieuw om geld vroeg, dikwijls gepaard met bedreigingen en verwijtingen; en het arme meisje, niet bedenkende hoe verkeerd zij daaraan deed, gaf hem steeds alles wat zij had, terwijl zij zich troostte met de gedachte, dat zij daardoor den laatsten wensch harer moeder vervulde.

Juffrouw van Werve had al hare grieven nog niet opge-

teld. „Ik vrees ook dikwijls dat zij niet waarheidlievend is,” zoo ging zij voort. „Wel moet ik soms zeggen, dat zij met hare beweringen gelijk heeft, zooals heden morgen met het boek, dat zij verzekerde aan Louise teruggegeven te hebben, en dat ik ook werkelijk in eene der zeer onordelijke laden onzer lieve wildzang terugvond; maar op andere oogenblikken ben ik bijna zeker dat zij de waarheid verzwijgt, en dat komt bij dien overdreven godsdienst toch immers in het geheel niet tepas?”

„Nee, maar ik geloof toch, dat ge u hierin vergist; ik tenminste heb nog nooit eene onwaarheid van haar kunnen ontdekken.”

„En dan uw kopje? Niemand was in de kamer dan zij en Mietje, die er na haar inkwam en nog vóór haar de kamer verliet; zelfs haar oude Turk was er niet; want ik weet wel zeker dat zij nog liever zelve gestraft zou willen worden, dan dat het leelijke dier slaag kreeg. Ik had zelve alles afgewasschen vóór ik de kamer verliet, en toen ik terugkwam, lag het kopje aan scherven op den grond.”

„Ja, dat is werkelijk vreemd,” hernam de dokter peinzend, „maar waar zijn de meisjes?”

„Marie en Louise zijn bij Anna van Tol op Buitenlust. Helena was ook gevraagd, maar als naar gewoonte heeft zij bedankt; dat is zeker ook al weer zonde.”

Dokter Holle schudde het hoofd. „Wilt gij Helena wel eens binnen laten roepen?” vroeg hij vervolgens.

Juffrouw van Werve trok aan de schel, en verzocht den binnenkomenden knecht, aan juffrouw Helena te gaan zeggen, dat haar oom haar even wenschte te spreken. Zij verliet zelve ook de kamer, dewijl zij nog eenige huiselijke zaken te beschikken had.

Weldra verscheen Helena. „Kom eens hier, kind,” sprak haar oom, „en zeg mij nu eens in vertrouwen, of gij mijn kopje gebroken hebt; de zaak zelve is immers van geen belang, en reeds voorloopig schenk ik u volkomen vergiffenis.”

„Neen, oom,” was het antwoord, terwijl een gloeiende bos het gelaat van het meisje overdekte.

„Maar dan moet gij toch bepaald weten hoe het gebeurd is; er was niemand in de kamer dan gij alleen. Mietje kwam binnen, toen gij reeds aan uw schrijfwerk bezig waart, en verliet volgens uw eigen zeggen de kamer nog vóór u. Juffrouw van Werve kwam u juist tegen, toen gij naar boven wildet gaan; dus in dien tusschentijd is het niet gebeurd. Wie heeft het dan gedaan?”

De bos werd zoo mogelijk nog dieper, de lippen werden nog wat vaster saamgeklemd, maar er volgde geen antwoord.

„Gij weet hoe het gebeurd is, dat zie ik u duidelijk aan. Kom, Helena! uwe moeder heeft mij bij haar sterven als het ware tot vader over u aangesteld; waarom wilt gij mij dan nu misleiden?”

De groote donkere oogen vulden zich met tranen; het meisje aarzelde nog een oogenblik, maar zeide toen: „Wilt gij dan de vergiffenis, die mij zooveel door u werd toegezegd, ook aan de schuldige verleenen, oom?”

„Nu ja,” luidde het antwoord, „ik beloof het u, maar kom er nu wat gauw mede voor den dag.”

„Mietje heeft het gedaan, oom. Zij stootte tegen de tafel, het theeblad kantelde en uw kopje viel op den grond en brak. De juffrouw had gezegd, dat de eerste maal als zij weer iets zou breken, zij onmiddellijk moest vertrekken; want het kind is zoo erg onvoorzichtig en heeft reeds zooveel gebroken; maar o, oom, hare moeder is zoo arm, het meisje was wanhopig en wist niet wat te doen. Ik had zoo erg medelijden met haar en beloofde zooveel mogelijk haar te zullen sparen. Wilt gij het mij nu vergeven, oom, en Mietje ook niet wegzenden?”

„Maar kind, bedenkt gij dan niet, dat gij uzelve daardoor zeer verdacht gemaakt hebt? Juffrouw van Werve tenminste is er bijna zeker van, dat gij het gedaan hebt.”

„Ik weet het,” antwoordde Helena, „en niet alleen zij,

maar Marie en Louise ook. Ik heb er al heel wat verdriet van gehad, maar dan dacht ik aan het arme Mietje, die nu niet weggezonden zou worden, en dat troostte mij dan weer."

"Nu, meisje! geef mij maar een kus, en als er zich weer eens iets dergelijks mocht voordoen, kom dan maar gerust bij mij, en vertel mij alles; ik zal er dan misschien wel raad op weten."

Als juffrouw van Werve de uitdrukking van Helena's gelaat had kunnen zien, toen zij haar oom zoo vol liefde aanzag en omarmde, zou zij voorzeker niet meer gezegd hebben dat zij niemand of niets liefhad.

"Zonderling meisje," zeide de dokter bij zichzelf, nadat Helena de kamer verlaten had, „waar heeft zij die zelfverloochening, die haar zoo geheel eigen schijnt te zijn, toch geleerd? Mijn arme zuster had het er waarlijk nooit ver in gebracht."

II.

Tien jaren zijn voorbijgegaan, en nu willen wij het gezin van dokter Holle eens weer opzoeken, om te zien welke veranderingen er in dien kleinen kring hebben plaatsgegrepen.

Het is een heerlijke avond in het begin van September. De dag is warm geweest, zooals dit in de herfstmaand nog wel eens het geval is. Het huis en de tuin zien er nog even goed onderhouden uit; onder de verandah staat een zeer ranke, ja misschien wel wat al te lange vrouwelijke gestalte; maar dat kan immers onze Helena niet zijn? Deze dame toch is bepaald schoon te noemen, want zij bezit die soort van schoonheid, welke men zeer zelden vergeet, als men ze eens gezien heeft. Toch is het dezelfde kleur van haar, dat

nu echter eenvoudig, maar bevallig is opgemaakt, en het hooge denkende voorhoofd geheel en al vrijlaat. Het zijn ook dezelfde donkere oogen, maar zij staren nu niet meer zoo somber en droevig voor zich uit; er schittert nu een glans in van tevredenheid. De mond is wel het meest veranderd; de lippen zijn niet meer saamgeperst, maar een weinig als van verrukking geopend, terwijl zij de oogen over de heerlijke herfsttinten, die haar overal omringen, laat rondweiden. Het is niet meer dat housterige, schrale meisje van vroeger; wel is zij, gelijk ik reeds zeide, slank, maar de vormen zijn afgerond, en terwijl zij daar zoo staat, met de fraaie handen op de balustrade der verandah geleund, zou zij een beeldhouwer tot model kunnen dienen. Wel ziet zij er nog steeds ouder uit dan haar drie en twintigjarigen leeftijd zou voegen; doch het meer ernstige, dat haar nog altijd eigen is, en het sombere van het rouwkleedje, waarin wij haar wederom zien, zal daartoe ook wel wat bijdragen. Over het geheele wezen ligt echter een waas van vrede, dien de wereld niet kent, maar dien de wereld ook niet ontnemen kan.

„Vanwaar kwam die groote verandering?” hoor ik mijne lezeressen vragen? Ik zal het u zoo aanstonds zeggen; vooraf moeten wij eens zien, of er niet meer veranderingen zijn op te merken, en daartoe moet gij met mij de kamer binnentreden, die met twee openslaande deuren op de verandah uitkomt.

Kan die afgeleefde en hulpbehoevende man, dien wij daar in dien rolstoel zien zitten, dokter Holle zijn? Ja waarlijk, hij is het, ofschoon hij inplaats van tien, wel twintig jaren ouder schijnt geworden te zijn. Twee jaar geleden had eene beroerte den zoo krachtvollen man als het ware in een grijsaard veranderd. Wel was zijn hoofd helder gebleven, en had hij het gebruik van zijn rechterarm behouden, maar de linkerarm, alsmede de beenen waren als geheel verlamd. Toch ziet hij er opgeruimd en tevreden uit, en zijn gelaat getuigt van eene onderworpenheid en rust, die aangenaam

zijn om te aanschouwen. Dat mooie meisje, daar naast hem, in een anderen gemakkelijken stoel gezeten, is Louise; daaraan valt niet te twijfelen. Zij schijnt bijna niet ouder te zijn geworden, maar is nog veel schooner dan toen wij haar het laatst zagen. Doch zie haar eens goed aan, en zeg mij dan, of gij die schoonheid wel aan iemand, die u lief was, zoudt toewenschen. Zie eens hoe smal dat lieve ovale gezichtje geworden is, de kleur er van is ook niet meer blank, maar leliewit. Kijk eens naar dat scherp geteekende bloesje, let eens op die witte doorschijnende handen, luister eens naar dat korte afgebroken kuchje, en zeg mij dan of gij niet bemerkt, dat de doodelijke en meest verraderlijke van alle kwalen haar heeft aangegrepen, en haar nooit, neen nooit meer zal loslaten. Toch is zij schoon zooals zij daar zit, met de nog altijd zoo volle krullende lokken, die het smalle gezichtje omlijsten; maar het is eene om zoo te zeggen bovenaardsche schoonheid, die wij niemand toewenschen. De blauwe oogen schijnen grooter dan ooit, maar hebben iets vragends, dat men dikwerf kan waarnemen bij de lijders of lijderessen aan die treurige ziekte, die zoovele jeugdige, bloeiende offers eischt; alsof zij zeggen wilden: „kunt gij mij dan niet helpen?”

Wij missen ook Marie en juffrouw van Werve. De eerste is getrouwd met een dokter in een naburige stad; de laatste is naar hare moeder vertrokken. Later zal ik u wel zeggen hoe dit alles in zijn werk is gegaan; wij willen ons nu maar eerst bij het drietal, dat wij zagen, bepalen.

Weldra trad Helena de kamer weer binnen, waar het reeds begon te schemeren, zeggende: „Het is buiten zoo heerlijk, die herfsttinten zijn toch zoo prachtig, vooral als de zon de toppen der eiken daarginds op den heuvel verlicht; zij waren als met goud geschakeerd. Wat is de natuur toch schoon!”

„Ja voorzeker,” antwoordde de dokter, „ik heb ze vanmorgen met Louise ook nog bewonderd, toen Willem mij

naar de verandah gereden had; maar de avondlucht dient ons beiden niet; mij dunkt, kind, gij moest nu de deuren maar sluiten en het licht aansteken, dan kunt gij nog een partijtje met mij schaken; of hieldt gij de deur nog graag wat open?"

„Welneen, zeker niet, oomlief! maar gij of Louise hebt toch immers nog geen tocht gevoeld?"

„Nee, volstrekt niet, maar het spijt mij dat ik u zoo dikwijls van het weinige genot, dat gij hier nog hebben kunt, beroof."

Een hartelijke kus op het voorhoofd van den dokter, en een: „o oom, gij weet best dat gij beiden mijn grootste geluk hier op aarde uitmaakt," was hierop het antwoord. Weldra was het licht opgestoken, de deuren gesloten en Helena ging het schaakbord halen.

„Als nu mijn haakwerk maar niet zoo in de war was, zou ik wel wat willen haken," zeide Louise; „van dat schaken begrijp ik niets, lezen vermoeit mij, en breien is zoo heel eentonig."

„Maar lieve! het is niet in de war," sprak Helena, „ik zal het voor u krijgen."

„Ja, het is wel in de war, het patroon kwam gisteren in het geheel niet uit; ik had zeker evenals altijd weer de noodige fouten er in gemaakt."

„Maar zie dan zelve, Louise, kijk maar, er is geen enkele fout in."

„O Helena, Helena! dan hebt gijzelve alles uitgetrokken en weer opnieuw afgemaakt; o liefste, wat zou ik toch beginnen als ik u niet had?" De dankbare blik van Louise was voor Helena eene meer dan rijke belooning voor de opoffering van een uurtje nachtrust, dat zij menigmaal aan het werk der arme zieke opofferde; zij zeide echter niets, maar drukte slechts zwijgend een kus op het bleeke voorhoofd, dewijl de dokter reeds bezig was de stukken op het schaakbord te rangschikken.

Het spel duurde echter niet zoo lang als dit wel anders het geval was; de dokter scheen zijne gedachten niet bij het spel te hebben; hij gaf zich bloot en moest het weldra opgeven. Helena dankte hem lachend voor de gemakkelijke overwinning, welke hij haar dien avond vergund had.

„Ja, kind,” was het antwoord, „mijn hoofd was er niet bij; toch waren het aangename denkbeelden, die mijne ziel vervulden. Maar kom, zing nu nog eens een paar mijner lievelingsliederen, dan slaap ik, dunkt mij, daarna zoo rustig in.”

Helena glimlachte vriendelijk, borg het schaakbord met de stukken weg, en zeide toen: „Wat moet ik zingen, oom?”

„Begin maar met „Jezus van Nazareth gaat voorbij,” was het antwoord. Weldra verhief zich de volle en toch ook zoo liefelijke altstem; zij zong met gevoel de zoo schoone woorden, en toen zij aan de laatste gekomen was: „Te laat roept gij, te laat voor mij, Jezus van Nazareth ging voorbij,” fluisterde de dokter Louise toe, terwijl hij op Helena wees: „Zij is in Gods hand het middel geweest, dat wij beiden dit niet behoeven te zeggen.” Louise knikte hem vriendelijk toe, en drukte hem de hand. Daarna vroeg Louise om een ander lied, namelijk: „Ik weet Hij is de mijne;” toen volgde het „Hallelujah,” daarna „Onze hemelsche woning,” en eindelijk: „Daar ruischt langs de velden een lieflijke toon.”

Helena scheen onvermoeid, en het was alsof hare stem bij ieder lied als het ware in uitdrukking toenam. Ten slotte speelde zij nog het zoo eenvoudige, maar liefelijke avondgebed van Krug, en stond toen op, zeggende: „Het wordt hoog tijd dat mijne beide patienten naar bed gaan; wij hebben van rollen verwisseld, oomlief, want nu moet ik als dokter opkomen.” Haar oom trok het meisje, dat nu na de opgewektheid, waarmede zij gezongen had, met die zielvolle donkere oogen, en den blos, die hare wangen overdekte, waarlijk bijzonder schoon was, dichtert tot zich: „Kind, kind,” sprak de dokter, „welk een rijken zegen heeft de Heer ons in u geschonken! Hoe zal ik Hem ooit genoeg voor uw bezit kunnen danken?”

„O oom, zeg dat toch niet,” riep het meisje, terwijl hare oogen zich met tranen vulden, „gij zijt mij meer dan een vader geweest gedurende al de jaren, die ik als verlaten wees in uw huis heb doorgebracht, en die waarlijk in den eersten tijd uwe liefde niet anders dan met stuurschheid beloonde.”

„Ja, maar kind, later, later zijt gij in Gods hand het middel tot ons beider behoud geworden,” riep de dokter niet zonder ontroering uit.

„God alleen heeft dit bewerkt,” antwoordde Helena ernstig, „maar kom oom, nu moogt ge niet langer praten, wie mijner kinderen moet ik nu het eerst helpen?”

„O, eerst papa, eerst papa,” riep Louise levendig, „dan heb ik u daarna nog een oogenblikje voor mij alleen.”

„Ja, maar niet te lang,” sprak de dokter, „ik blijf nog altijd de echte medikus, al treedt Helena ook nog zoo dikwijls in mijne rechten op.” Hierop omhelsde Louise haren vader en beloofde spoedig naar bed te zullen gaan, waarna Helena schelde, en geholpen door den trouwen Willem den hulpbehoevenden man naar zijne kamer vergezeld. Toen hij eindelijk rustig nederlag, zette zij zich naast het bed neder, om hem nog een hoofdstuk uit den bijbel en een der zoo heerlijke gebeden voor zieken voor te lezen, waarnaar hij met gevouwen handen luisterde; daarna kustte zij hem zwiingend, en voegde zich weder bij Louise, die blijkbaar afgemat in haar stoel nederlag. Toen zij Helena hoorde binnenkomen, richtte zij zich op, en een glans van genoegen verspreidde zich over het zwakke, maar zoo schoone gezichtje. Helena ging naast haar zitten, liet het lieve blonde kopje tegen haar aanleunen, en met de handen ineengestrengeld, spraken de beide meisjes nog lang over die heerlijke hemelsche gewesten, waarvan Louise zoo gaarne hoorde, en over dien eenigen Heer en Heiland, dien zij waarschijnlijk weldra van aangezicht tot aangezicht zien zou.” Wat is het toch heerlijk,” sprak Louise eindelijk, „ik ben nu volstrekt

niet meer bang om te sterven, ik weet het, Jezus is de mijne; Hij zal mij in zijne armen opnemen; o, ik kan het nu zoo volmondig zeggen: Dood, waar is uw prikkel? graf, waar is uwe overwinning? Kon ik het toch maar alle menschen toeroepen hoe gelukkig zij zouden zijn, als zij zich maar aan Hem wilden overgeven; er is geene vreugde, er is geen rust op aarde te vinden zonder Hem. O Helena! wat zal het heerlijk zijn, als ik dien dierbaren Heiland daar van aangezicht tot aangezicht zien mag."

Helena antwoordde niet, maar groote tranen droppelden haar langs de wangen. „Waarom schreit gij, beste? gij misgunt mij immers die zaligheid niet? want in Gods hand zijt gijzelve het middel geweest om mij die blijdschap te leeren kennen."

„O, Louise, Louise," sprak Helena met eene door tranen afgebroken stem, „ik kan u nog zoo moeielijk afstaan; ik weet het is verkeerd en zelfzuchtig, maar ach, mijn hart is nog zoo zwak, en ik heb u zoo innig lief."

„Kom, nu herken ik waarlijk mijn sterke, geloovige Helena niet," sprak Louise bemoedigend; „het is immers geen afscheid voor eeuwig, wij zullen elkander immers wederzien, om nimmer meer te scheiden; en wat zal dat wederzien heerlijk zijn! Denk daaraan maar veel, lieve! en ook aan dit arme lijdende lichaam, dat nu zoo dikwijls de ziel gedrukt maakt, maar dáarboven is de ziel vrij van die banden, vrij, o hoe heerlijk! en ook vrij van zonden." Een hoestbui brak hare woorden af; zij viel erg vermoeid achterover.

Helena herstelde zich. „Gij hebt gelijk, lieve," zeide zij, „ik deed verkeerd en was zwak, maar ach! het willen is wel bij ons, maar het volbrengen is soms zoo heel moeielijk. Maar kom, wij mogen niet langer praten, het is reeds later dan anders, en uwe weinige krachten mogen niet zoo nutteloos verspild worden." Louise stond op, legde haar arm in dien van Helena, maar terwijl zij de kamer verlieten fluisterde zij haar nog toe:

„Het is geen nutteloos verspillen mijner krachten, liefste; het zijn voor mijne ziel gezegende oogenblikken als ik zoo met u mag praten.”

Helena hielp nu de lieve lijderes om zich te ontkleeden; en toen zij haar in bed had geholpen nam zij den bijbel, om haar als naar gewoonte voor te lezen. Louise koos daartoe het XIV^{de} hoofdstuk uit Johannes Evangelie, en daarna Psalm 42. Toen knielde Helena naast het bed neder, en bad uit het volle hart om zegen voor de lieve zieke, maar ook om kracht voor zichzelf; daarna volgde een lange en innige omhelzing, waarna Louise nog zeide: „Komt gij ook gauw, Helena, het is mij altijd zulk een heerlijk gevoel als ik weet dat gij bij mij zijt.”

„Zoo spoedig ik maar kan, kom ik,” was het antwoord, „ik vind het zelve ook zoo heerlijk, dat, telkens als ik wakker word, mijn oog u dadelijk vinden kan.” En Helena verliet de kamer.

Nu onze beide patienten, gelijk wij hopen, eenige rust mogen genieten, zal het misschien geen ongeschikte tijd zijn, om mijne lezers de oorzaak der groote veranderingen, die er in dit gezin hebben plaatsgegrepen, eens te gaan vertellen. Wij verlieten dokter Holle in de volle kracht des levens, juffrouw van Werve aan het hoofd des gezins, de beide meisjes Marie en Louise vroolijk en onbezorgd, Helena stroef en in zichzelf gekeerd en Eduard op school.

Twee jaren later trouwde een jongere zuster van juffrouw van Werve, en dewijl hare moeder reeds vrij bejaard was, en nu haar eenig gezelschap zag vertrekken, verlangde zij zeer, dat haar oudste dochter die ledige plaats kwam innemen.

Dokter Holle moest dit verlangen billijken, ofschoon het hem zeer leed deed juffrouw van Werve te moeten missen. Marie was toen achttien, Louise zestien en Helena vijftien jaren oud. Hij besloot geen bepaalde gouvernante meer bij zijne kinderen te nemen. Marie toch was reeds ontwikkeld, zijne

lieveling Louise hield niets van studie, zoodat het zeer weinig hielp, wat men daaraan deed, en Helena was zoo gehecht aan hare boeken, dat zij, ook zonder geregeld onderwijs, maar geholpen door eenige afzonderlijke lessen, toch wel verder zou komen. Hij zag dus uit naar iemand, die aan het hoofd van zijn gezin kon staan, en de nog jeugdige meisjes in de zorgen voor de huishouding en in vrouwelijke bezigheden kon voorthelpen. Hij vond spoedig wat hij zocht in een zekere juffrouw King, die reeds sedert verscheidene jaren de huishouding van een zeer gunstig bekenden rechtsgeleerde had bestuurd, maar welke die betrekking nu moest verlaten, dewijl de advokaat ging hertrouwen. De beste getuigen werden van haar gegeven; zij werd dus al zeer spoedig in het gezin van dokter Holle opgenomen. Marie en Louise kwamen haar echter niet met liefde tegemoet; zij hadden gaarne gezien dat papa geene juffrouw meer genomen had, maar aan haar beiden de zorg voor zijne huishouding had willen opdragen; doch hoeveel moeite zij zich ook gaven om dit plan door te drijven, zoo liet de dokter zich toch niet bepraten, maar deed wat hij zelf nuttig en noodig oordeelde. Helena, die niemand of niets scheen lief te hebben, was ook nu weer evenals altijd lijdelijk en onderworpen.

Juffrouw King bezat geene betrekkingen; zij was een enig kind, haar beide ouders waren overleden, haar vader was predikant geweest, haar grootvader was uit Engeland afkomstig, maar had zich reeds vroeg in Holland gevestigd, en had daar als het ware het burgerrecht verkregen, ofschoon zijne vrouw zich maar zeer moeielijk in het vreemde land had kunnen gewennen. Juffrouw King was, toen zij bij dokter Holle in huis kwam, omstreeks vijf of zes en dertig jaar oud; zij had van hare moeder een zeer zorgvuldige, maar ook daarenboven in den volsten zin des woords een echt Christelijke opvoeding genoten, en had het geluk gehad in hare vorige betrekking een degelijk geloovig gezin aan te treffen, waar zij zich geheel en al t'huis gevoelde.

Het gemis van dien waren Christelijken geest viel haar dan ook zeer moeilijk; wel was dokter Holle welwillend en vriendelijk tegen haar; wel had zij geen bepaalde reden om over de meisjes te klagen; maar toch, zij gevoelde dat haar iets ontbrak, en zij zag niet in op welke wijze zij hierin eenige verandering zou kunnen brengen. Er was echter nog altijd iets, dat zij doen kon: zij bad voortdurend tot God om haar voor te lichten door den Heiligen Geest; zij bad in den naam van haar eenigen en zoo dierbaren Heiland, en zij wist het, de Heer zou haar verhooren te zijner tijd.

Op zekeren Zondagmiddag, toen de beide dochters van dokter Holle den dag bij eene harer vriendinnen doorbrachten, stelden zij aan Helena voor eene wandeling met haar te doen. Het meisje bloosde, maar antwoordde na eenige aarzeling, dat zij Zondags nooit wandelde.

„Hebt gij daarvoor een bepaalde reden?” vroeg juffrouw King.

Helena bloosde nog sterker, en antwoordde: „Ik geloof dat het zondig is.”

„Zondig, kind, hoe komt gij op dat denkbeeld?”

„Onze oude Naatje heeft het mij gezegd,” antwoordde Helena eenigszins scherp, „en zij was zoo vroom en braaf, dat zij heel goed wist wat goed of kwaad is.”

„Ik wil ook niets afdingen op de vroomheid uwer oude Naatje, meisjelief,” hernam juffrouw King zachtzinnig, „ofschoon ik bekennen moet, dat dit denkbeeld mij al zeer bekrompen toeschijnt; onze Heiland immers wandelde op den Sabbatdag met zijne discipelen; wij lezen in de heilige Schrift, dat toen zij door het gezaaide gingen, de discipelen aren plukten en opaten, hetgeen hun door de Farizeën zoozeer ten kwade geduid werd; en waar zouden wij, na den Bijbel, onzen liefderijken Schepper en Vader beter kunnen leeren kennen dan uit het boek der natuur? Kom Helena, als gij dan niet wilt wandelen, kom dan bij mij onder de veranda zitten, en laat ons eens rustig over een en ander praten.”

Helena was hiertoe dadelijk bereid, en nu volgde een dier gesprekken, die door Gods genade voor het meisje tot een onuitsprekelijken zegen werden.

Juffrouw King wist Helena aan het praten te krijgen en, met den bijbel in de hand, had zij weldra eene menigte harer sombere en werkelijk treurige voorstellingen van onzen heerlijken godsdienst omvergeworpen. Helena gevoelde dat zij telkens grond verloor, zij was stil, maar de droevige trekken waren reeds merkbaar opgehelderd, en toen zij eindelijk samen naar huis terugkeerden, vroeg Helena schroomvallig en aarzelend, of juffrouw King nog wel eens meer met haar zou willen praten. Deze beantwoordde die vraag met een vriendelijke omhelzing, die het meisje, tegen hare gewoonte, zeer hartelijk teruggaf.

Dit gesprek werd door vele andere gevolgd. Helena hechtte zich steeds meer en meer aan juffrouw King, en deed alles om haar genoegen te geven.

Op zekeren dag, toen beiden weer alleen waren, en het gesprek, gelijk gewoonlijk het geval was, over godsdienstige onderwerpen liep, zeide juffrouw King opeens:

„Maar Helena! ik weet dat gij onzen heerlijken godsdienst liefhebt, en zoo gaarne zoudt willen dat alle menschen Christus leerden kennen en dienen, daarom kan ik maar nooit begrijpen, waarom gijzelve door uw voorbeeld veel meer kwaad dan goed aan den dienst des Heeren wilt blijven doen.”

Helena keek haar verwonderd en bedroefd aan, vragende: „Hoe meent gij dat?”

„Wel, meisjelief! denk er eens over na, doet gij door uwe somberheid en afgetrokkenheid niet uw best om den godsdienst als iets zeer onbehagelijks in het oog van anderen te maken? Gij zondert u altijd af uit den huiselijken kring, en zijt gij soms eens bij ons, dan spreekt gij bijna geen woord, zoodat het schijnt alsof de belangen van anderen u in het geheel niet aangaan. Gij hebt een uitmuntend talent voor de

muziek, maar wilt nooit anders spelen dan als gij alleen zijt; vraag het uzelve eens af, wat doet gij om het leven voor uwen oom, maar vooral voor uwe nichtjes zoo genoeglijk mogelijk te maken? Gij weigert zelfs de onschuldigste genoegens met haar te deelen, hoe kunnen Marie en Louise een godsdienst leeren liefhebben, die zulke gevolgen heeft? Ik voor mij ben overtuigd, dat gij den dienst des Heeren op zeer hoogen prijs stelt, dat gij uw hemelschen Vader en uw eenigen Heer en Heiland hartelijk liefhebt; maar hoe kunnen zij het weten, als zij u dagelijks zien gelijk gij u aan haar vertoont? Heeft de Heer zelf niet gezegd: „Niet een iegelijk, die zegt: „Heere, Heere!” zal ingaan in het koninkrijk der hemelen, maar die daar doet den wil des Vaders, die in de hemelen is,” en het is zijn wil, dat wij elkander zullen liefhebben, en dit ook door daden zullen toonen; men kent immers den boom aan de vruchten? En welke vruchten brengt uw godsdienst voort? De woorden: „Verblijdt u met de blijden en weent met de weenenden” moeten immers door ons allen in toepassing gebracht worden? En geloof mij, gij zult er zelve veel gelukkiger door worden, en wie zal ons zeggen hoe nuttig gij nog voor uwe nichtjes zult kunnen zijn?”

Helena had vol verwondering naar de vermanende, maar voortdurend zoo zachte en vriendelijke stem geluisterd; zij was bleek geworden, en zag er zeer nadenkend uit.

„Maar er bestaat niet de minste sympathie tusschen mij en de meisjes,” zeide zij eindelijk.

„Dat is grootendeels uw eigen schuld; beproef het eens eenige toenadering te zoeken; in het begin zal het zeker moeilijk gaan, doch als gij maar volhoudt twijfel ik er niet aan of het zal wel gelukken, tenminste indien gij ook hierin hulp van boven vraagt.”

„Maar ik kan toch nooit over den godsdienst met haar praten; wij zijn het zelfs op de catechisatie nooit eens. Marie heeft nu onlangs haar belijdenis gedaan, maar zij heeft er volstrekt geen gevoel van.”

„Beoordeel haar zoo hard niet, gij kunt immers niet in haar hart lezen? Laat het oordeel aan God over, en bid gij maar veel voor haar.”

Helena omhelsde de zoo getrouwe vriendin, en beloofde haar, dat zij zou trachten zich met Gods hulp zooveel mogelijk te veranderen, maar dat het haar voorzeker niet weinig strijd zou kosten.

Reeds den volgenden dag toonde Helena dat het haar ernst was en dat zij niet tevergeefs om hulp gebeden had. Na het ontbijt ging zij gewoonlijk naar haar eigen kamer, of hielp juffrouw King in de huishouding, dewijl deze had verzocht dat de drie meisjes dit ieder op hare beurt doen zouden, om zich in de huiselijke bezigheden te oefenen, hetgeen de dokter bijzonder goed en nuttig vond.

Dien morgen was de beurt aan Louise. Marie ging voor de piano zitten, zeggende: „Als gij klaar zijt, Louise, kom dan die nieuwe quatre-mains eens met mij instudeeren, anders leeren wij haar nooit.”

„Ja,” was het antwoord, „maar denk er aan, ik ben nog in lang niet klaar.”

„Zal ik ze eens met u spelen, Marie?” vroeg Helena blozend en aarzelend.

Marie keek haar verwonderd aan. „Ja, als gij dat wildet doen, zou ik het heerlijk vinden, gij blijft zooveel beter in de maat.”

Helena zette zich zwijgend neder; zij speelde zeer goed, en had den takt om Marie te vatten; zij maakte soms een kleine opmerking, of speelde de eene of andere moeilijke passage een paar malen voor, zoodat toen zij het stuk voor de tweede maal speelden, het werkelijk zeer goed ging; beide meisjes speelden met opgewektheid, en waren zoo verdiept in de muziek, dat zij niet eens bemerkten hoe de dokter stiller was binnengekomen, die, toen het stuk uit was, vroolijk in de handen klappende uitriep: „Mooi, heel mooi, kinderen, dat was voor mij waarlijk een genot.”

Marie zag haar vader vriendelijk aan, zeggende: „Helena speelt ook zoo heerlijk in de maat;” daarna verliet zij de kamer, dewijl zij hoorde dat Louise haar riep.

De dokter en Helena bleven nu alleen. „Kom Helena! speel nu nog eens iets voor mij, gij weet ik hoor zoo gaarne goede muziek.” Helena bloosde, aarzelde, maar bleef staan.

„Kom eens hier, meisje,” sprak haar oom, „en vertel mij nu eens oprecht, waarom gij nooit voor mij wilt spelen; gij weet hoe gaarne ik het hoor; nu geene uitvluchten, maar de zuivere waarheid, hoor.”

De blos werd dieper, maar het antwoorden ging niet vlug.

Helena!” zeide de dokter treurig, „zult gij mij dan nooit als uw vriend leeren beschouwen?”

Helena zag op. „Maar oom,” zeide zij eindelijk zacht, „ik dacht dat gij het altijd heel onaangenaam vindt, als mijnheer Tafila u vertelde dat ik meer aanleg voor de muziek heb dan Louise.”

„Maar, dwaas kind, dacht gij dan werkelijk dat ik Louise minder lief zou hebben, al bezit zij ook maar zeer weinig talenten; gelooft gij dan dat ik dit zelf niet best zien kan? En dus om mij het verdriet te besparen dat mijn vroolijke, luchthartige Louise uw muzikaal talent en uwe volharding niet bezit, onthieldt gij mij tot hiertoe een groot genoeg. Een mooie vergoeding,” vervolgde hij lachend, „nu wees maar zeker, dat ik het toch wel weet, al speeldet gij ook nooit, en er haar niets minder om liefheb; maar speel nu maar eens dadelijk wat goeds, hoor! anders loopt het er nog op dat ik u, mijn zwartkopje, in het geheel niet liefheb.” En hij dreigde haar lachend met den vinger. Helena zag hem vriendelijk aan, drukte hem de hand en zette zich aan de piano.

Dokter Holle had schertsend gesproken, toch dacht hij ernstig na over het zoo bijzonder belangelooze en nadenkende karakter van dit nog jeugdige meisje.

Na de koffie kwam Louise aan Helena vragen of zij ook eens met haar wilde spelen; want Marie had gezegd dat het zoo heerlijk gegaan was. Helena antwoordde toestem-

mend; zij was veel verder dan hare nichtjes, en kon dus die meer gemakkelijke stukken zonder eenige moeite op het eerste gezicht spelen. Louise moest echter telkens terecht gewezen worden; Helena deed het met zachtheid en liefde, en wist het zoo aan te leggen dat Louise zelve hoorde hoe veel beter het klonk als zij Helena's raad opvolgde. Zij had nog nooit zoolang en zoo prettig gespeeld als nu, en toen zij eindelijk opstond, dewijl het wandeluurtje dáár was, zeide Louise: „Maar kind, wat zijt gij toch knap! Ik zou wel bij u willen leeren, veel liever dan bij dien knorrigen Tafila, die altijd zit te pruttelen of mij op de vingers tikt; zoudt gij mij les willen geven, Helena?”

„O, ja, heel graag,” was het antwoord; „maar zou uw papa dat goedvinden?”

„Ik zal het hem vanmiddag dadelijk vragen,” was het antwoord, terwijl het luchthartige onbezorgde meisje de kamer verliet. Helena was opgeruimd; ook haar had de muziek goed gedaan, dacht zij, want zij schreef die opgewekte stemming aan den invloed der muziek toe. Onder het wandelen praatte zij meer dan ooit tevoren, en zag er ook vrij wat vriendelijker uit.

's Middags aan tafel begon Louise dadelijk met de vraag: „Papa, mag ik bij Helena pianoles nemen? Zij onderwijst mij vrij wat prettiger dan die nare Tafila, ik ben er zeker van, dat ik het bij hem toch nooit zal leeren.”

„Hé,” riep Marie uit, „daar heb ik vanmorgen ook al over gedacht; zij is er waarlijk knap genoeg voor, papa, en als Louise mag, zou ik het ook graag willen.”

„Welzoo, kinderen!” sprak de dokter lachend, „beschikt gij zoo maar naar goedvinden over den tijd en het geduld van uw nichtje? Maar wat zegt Helena zelve van dat plan? Mij dunkt, zij dient toch wel in de eerste plaats geraadpleegd te worden.”

„O, Helena wil wel,” riep de voortvarende Louise, „zij heeft het mij reeds beloofd, tenminste als gij het wilt.”

Een vriendelijke blik van juffrouw King was voor Helena reeds de belooning harer overwinning op zichzelf.

„Maar wat zullen wij dan daarentegen voor Helena doen?” vervolgde de dokter, „of heeft Louise reeds alle voorwaarden daaromtrent geregeld?”

„Neen, papa, zeker niet, maar mij dunkt gij moest het geld, dat de lessen u kosten, maar aan haar geven, dan kan zij dat aan de armen brengen; zij gaat ze toch altijd zoo gaarne opzoeken.”

De sprekende oogen van Helena drukten duidelijker hare dankbaarheid uit, dan woorden dit ooit hadden kunnen doen; zij stond op, en kustte Louise veel hartelijker dan zij dit nog ooit gedaan had.

„Wat zijt gij toch een wonderlijk schepseltje, Helena!” riep Louise, „gij hebt zakgeld genoeg, en geeft toch maar zeer zelden er wat van aan de armen; gij leest hnu voor, praat met hen, en zit altijd voor hen te naaien of te breien; doch geld krijgen zij niet; onze werkvrouw heeft mij dit laatst nog verteld. Ik begrijp maar nooit wat gij met uw zakgeld uitvoert, want voor uzelve koopt gij nooit iets, en nu kan men het u aanzien, dat gij blij zijt wat geld voor hen te krijgen; ik gaf hun, als ik in uwe plaats was, veel liever al het mijne, dan zulke vervelende muzieklessen voor hun plezier te gaan geven.”

„Maar, Louise, ik doe het ook wel degelijk voor mijn eigen plezier,” antwoordde Helena bedoord. „Ik houd zooveel van muziek, dat ik wel den geheelen dag zou kunnen spelen.”

„Nu, ieder zijn smaak, ik zeker niet,” riep Louise, „maar met u ging het vanmorgen heel prettig, dat moet ik zeggen.”

Dokter Holle had oplettend toegeluisterd, maar zeide niets, ook hij had zichzelf reeds lang afgevraagd waar Helena toch al haar zakgeld kon laten; hij bleef echter zwijgen, maar besloot nauwkeurig toe te zien, vooral dewijl er reeds meermalen een vermoeden in hem ontstaan was, waarvan hij later de zekerheid wel zou verkrijgen.

Er werd dan nu besloten dat de beide meisjes van Helena muziekles zouden krijgen, en de dokter beloofde haar telkens een zeker sommetje voor hare armen te willen afstaan. Het drietal scheen hiermede bijzonder tevreden.

Nadat het middagmaal was afgelopen ging de dokter naar zijne studeerkamer. Juffrouw King had brieven te schrijven, en Marie zeide tot Louise: „Wat zou ik nu graag ons mooie boek uitlezen; maar ik ben zoo heesch, dat het mij letterlijk onmogelijk is; nu moeten wij het maar bij beurten ieder voor zichzelf doen; ik vrees echter dat wij het niet uitkrijgen, want het wordt morgen gehaald.” Louise namelijk kon nooit hardop lezen, dewijl zij een zeer zwakke borst had.

„Zou ik u niet kunnen voorlezen?” sprak Helena; zij wilde anders nooit iets van romantische lectuur hooren, al waren de boeken ook in een zeer goeden geest geschreven; ook dit hield zij voor verboden.

„Maar Helena,” zeide Marie, „zult gij het niet erg vervelend vinden, om het slot van een boek, en nog wel van twee deelen, waarvan gij niets gehoord hebt, te gaan voorlezen?”

„Neen,” was het bedaarde antwoord, „tenminste niet als ik er u beiden plezier mede kan doen, en als het mij bevalt dan kunt gij mij immers het vorige ook wel eens vertellen.”

„Maar ik weet nog maar niet hoe ik het met u heb,” riep Louise; „gij zijt vandaag zoo geheel anders dan vroeger, wie heeft u sedert gisteren zoo lief gemaakt?”

„Juffrouw King,” antwoordde Helena kalm, „die heeft mij leeren inzien hoe weinig ik mij uwe liefde had waardig gemaakt, daarom wil ik mijn best doen om mij te verbeteren, misschien is het nog niet te laat.”

„Maar Helena!” hernam Marie, „wij waren ook meestal verre van lief tegen u, en ik van mijn kant wil u gaarne beloven, dat dit anders zal worden.”

„Ik ook, ik ook!” riep Louise hartelijk, „ik mocht ons

Kingetje al veel beter lijden dan vroeger, en als zij zulke groote dingen kan doen, dan zal ik eindelijk nog heel veel van haar gaan houden."

De meisjes bezegelden dit nieuwe verbond met een hartelijken kus; daarop namen Marie en Louise een handwerkje; zij brachten het boek aan Helena, wezen haar waar zij beginnen moest, en luisterden aandachtig. Helena had een zeer lieve en toch heldere stem, zij las bijzonder goed; het trof zeer gelukkig dat het boek niet alleen zeer goed geschreven was, maar ook daarenboven een zeer nuttige strekking had. Helena kon zich niet ontveinzen dat het haar werkelijk boeide. Toen het uit was praatten zij nog wat over den inhoud, en als de knecht, terwijl zij nog druk bezig waren met keuvelen, het theeblad binnenbracht, keken alle drie onwillekeurig naar de pendule, dewijl zij zich niet konden begrijpen dat het reeds zoo laat kon zijn.

Weldra voegde juffrouw King zich bij de meisjes, en Marie haastte zich haar vader een paar kopjes thee boven te brengen vóór hij, als naar gewoonte, nog eenige gevaarlijke patienten ging bezoeken, om daarna nog een uurtje in de societeit of bij een zijner vele vrienden gezellig te gaan doorbrengen. Louise had het dien avond vooral druk met praten en vertellen; vroolijk en opgewekt als zij gewoonlijk was wist zij altijd weer wat nieuws te verzinnen; en nu Helena zich de moeite gaf om te luisteren, gevoelde zij dat Louise, ofschoon wel wat kinderachtig en oppervlakkig, toch heel aardig en gezellig was in den huiselijken kring.

Opeens riep Louise uit: „Helena, houdt gij veel van verzen? Marie houdt er niet van, en ik zoo dol veel, hoe denkt gij er over?"

„Ik houd er ook veel van," was het kalme antwoord.

„Maar ik kan er geen enkel van onthouden," vervolgde Louise; „ik doe dikwijls mijn best om er een van buiten te leeren, maar ik ben het weer dadelijk vergeten; kent gij er niet een van buiten, Helena?" Er volgde geen

antwoord, totdat juffrouw King vriendelijk zeide: „Kom Helena, ik weet dat gij onderscheidene verzen van buiten kent, maak Louise nu eens gelukkig door er een op te zeggen.”

Dit gelukte. Helena reciteerde op eene zeer eenvoudige manier, maar met haar zachte, liefelijke stem, „de blindgeborene, van Van der Hoop,” en zij deed dit met zooveel gevoel, dat zelfs aan Marie de tranen in de oogen stonden. De avond ging dus zeer aangenaam voorbij, en Helena moest, toen zij zich ter ruste legde, bekennen, dat zij zich werkelijk gelukkig gevoeld had.

Na dien tijd ging alles goed en geregeld vooruit. Helena deed wat zij kon om zich aangenaam en nuttig te maken, en zag zich ruimschoots voor hare zelfverloochening beloond door de steeds toenemende hartelijke liefde harer nichtjes, vooral van Louise. Wel verviel zij van tijd tot tijd nog in hare vroegere gebreken van stroefheid en ingetrokkenheid, maar een enkele zachte vermaning van juffrouw King bracht alles weer terecht.

Op zekeren dag, omstreeks drie jaren later, ontving dokter Holle een brief uit Leiden, die hem niet weinig ongerustheid bezorgde. Sedert een paar jaren toch was Eduard aldaar op studie. Helena had haar oom zoolang gesmeekt, totdat hij had toegegeven om de laatste begeerte harer overleden moeder te vervullen, ofschoon een groot gedeelte van de interesten, uit het legaat harer grootmoeder afkomstig, daaraan moest worden gewijd. Haar oom hield Helena voor, dat hij er bepaald tegen was dat Eduard zou studeeren; gedurende zijn schooltijd toch had hij nimmer gunstige berichten omtrent Eduards studie ontvangen. Wel was de knaap vlug genoeg, maar hem ontbrak lust en volharding; daarenboven had hij een zeer zwak karakter, en liet zich door iedereen medeslepen. Niets mocht echter baten; Helena hield vol dat het de laatste wensch harer moeder geweest was, en voegde er bij, dat als zijzelve eenmaal meerderjarig was geworden, Eduard dan toch naar de akademie zou gaan. Hijzelf wenschte

dit ook; hij deed allerlei schoone beloften, en de dokter liet zich bepraten. In den beginne scheen alles ook goed te gaan, en gevoelde Eduard zich in de akademiestad en bij dat vrije leven niet weinig gelukkig. Dokter Holle wist echter niet hoe spoedig er reeds brieven om geld aan Helena werden afgezonden, soms gepaard met allerlei bedreigingen, als zij hem niet wilde, of liever gezegd niet kon helpen. De dokter wist evenmin dat Helena alles uitzuinigde op haar eigen liefhebberijen, hare kleeding enz., om hem maar te kunnen bijstaan; doch hij kreeg eenig vermoeden van de waarheid, als hij zag hoe bleek Helena werd telkens als haar een brief van Eduard werd overhandigd. Ook merkte hij op dat zij die brieven nooit in den huiselijken kring las, en haar antwoord ook altijd zelve naar het postkantoor bracht; hij dacht dus wel dat zij hem hielp; maar wilde liever afwachten wat er verder zou gebeuren, eer hij er zich meer bepaald mede wilde bemoeien.

Nu echter werden hem de oogen op een zeer bedroevende manier geopend; een paar der voornaamste schuldeischers hadden zich met elkander verstaan, en schreven nu aan den oom dat, indien zijn neef niet aan zijne verplichtingen wilde voldoen, zij vast besloten waren ernstige maatregelen tegen hem in het werk te stellen, hetgeen natuurlijk niet alleen een openbare schande zou tengevolge hebben, maar Eduard ook voor het vervolg niet weinig zou benadeelen.

Hij liet Helena dus bij zich komen en overhandigde haar den brief. Het arme meisje was diep bedroefd, en smeekte haren oom om Eduard toch nog te redden, en al het hare maar te gebruiken teneinde hem in zijne eer te herstellen.

„Mijn arm kind,” antwoordde dokter Holle, „dat mag ik als voogd niet doen, ik ben tot den tijd uwer meerderjarigheid verantwoordelijk gesteld voor uw eigendom; zoodra gij meerderjarig zijt moet ik hiervan verantwoording doen; ik deed reeds meer dan ik mocht, en werkelijk Eduard had

best van zijn vrij ruim inkomen kunnen leven, als hij orde op zijne zaken had willen stellen. Maar zeg mij nu eens oprecht, Helena! wat kreeg hij nog daarenboven van u, want dat gij hem meermalen geld gegeven hebt staat bij mij vast; gij moet nu geheel open met mij spreken als gij wilt dat ik hem zal helpen."

Onder vele tranen bekende Helena hem nu alles, met het vernieuwde smeekende verzoek, den ongelukkigen Eduard toch niet aan zijn lot over te laten. Haar oom bracht haar nu met ernst en zachtheid haar eigen onvoorzichtigheid onder het oog, en trachtte haar te doen inzien, dat, als zij haar oom ook maar eenigszins in vertrouwen had willen raadplegen, de zaak nooit zoo ver gekomen zou zijn. Helena gevoelde dit nu zelve ook; zij vroeg den dokter onder vele tranen vergiffenis, en verzekerde hem dat zij altijd gemeend had, op die wijze aan de laatste bede harer moeder te zullen voldoen. Haar oom kuste haar, en zeide: „Tracht nu wat tot bedaren te komen, arm kind, ik weet dat gij uit gebrek aan ondervinding gedwaald hebt, ik zal zelf naar Leiden gaan, om met eigen oogen te zien hoe de zaken daar staan, en te overleggen hoe ik moet handelen. Maar toen het meisje hem verlaten had, riep de dokter uit: „O, arme Sophie, hoe ongelukkig heeft uw dwaze voorliefde voor Eduard uw beide kinderen gemaakt."

Eenige dagen later vertrok dokter Holle naar Leiden, en vond de zaken van Eduard nog veel erger dan hij gedacht had; hij had maar zeer weinig gestudeerd, bijna alle collegies waren verzuimd, en van alle kanten kwamen de schuldeischers op. Hij was onder een troepje zeer rijke, maar losbandige jonge lieden gekomen, die hem om zijn beminnelijke manieren en vroolijke geaardheid zeer gaarne in hun midden zagen; met hen deelde hij alle uitspattingen zonder er aan te denken of hij de gemaakte schulden ooit zou kunnen betalen. Dat er hoe langer hoe minder aan studeeren gedacht werd, behoeft niet gezegd te worden. De professoren, tot

wie dokter Holle zich wendde, verklaarden eenstemmig, dat Eduard bij uitstek vlug was, en dat, indien hij zich nu nog wilde aangorden en met volharding en een vasten wil de studie weer ging opvatten, hij waarschijnlijk den verloren en zoo jammerlijk verbrasten tijd nog zeer goed zou kunnen inhalen. Daarna bezocht dokter Holle Eduard, die niet weinig verschrikt was zijn oom en voogd zoo onverwacht voor zich te zien. De dokter begon hem dadelijk over zijn onverantwoordelijke lichtzinnigheid te onderhouden; hij sprak met ernst en waardigheid, maar tevens met liefde, en hij wist het zoo aan te leggen dat het licht ontvlambare gemoed van Eduard werkelijk diep getroffen werd. Ongelukkig was dokter Holle echter niet instaat hem te wijzen op dien Eenigen, die alleen machtig is het zwakke hart te veranderen, en zonder wiens hulp niemand onzer den goeden en waren weg des heils kan leeren bewandelen.

Oom en neef bleven nu nog geruimen tijd samen. Eduard moest een duidelijk overzicht van al zijne schulden geven, hetgeen hij dan ook met een diep gevoel van schaamte, maar in alle oprechtheid deed. Dokter Holle ging toen achtereenvolgens naar de voornaamste schuldeischers, en maakte de noodige schikkingen. Een gedeelte der grootste schulden werd onmiddellijk betaald, en voor het overige gaf dokter Holle hun een schriftelijk bewijs van zijn hand dat het ontbrekende op een bepaalden tijd zou volgen. Hierin namen allen natuurlijk genoegen, en waren zeer dankbaar dat het zoo was afgeloopen, dewijl zij hun geld reeds lang als verloren hadden beschouwd. De kleinere schulden werden allen betaald, en toen dokter Holle na veel hoofdbreken met alles gereed was, ging hij een vroegeren akademiekennis opzoeken, die nu in Leiden notaris was. Aan dezen vertelde hij alles, ofschoon hij Eduard nog zooveel mogelijk spaarde, en vroeg hem, of hij niemand wist, die er in zou willen toestemmen, om Eduard tegen behoorlijke betaling in huis te nemen; opdat zijn neef, als hij in de genoemens

van een fatsoenlijken en gezelligen huiselijken kring mocht deelen, minder behoefte aan zijn loszinnige vrienden zou hebben. De notaris dacht eenige oogenblikken na, en verzocht dokter Holle eenige minuten te willen wachten, dewijl hij misschien wel iemand wist, bij wien hij zou kunnen slagen. Weldra keerde hij dan ook terug, zeggende, dat hij voor zichzelf reeds geneigd was om Eduard in huis te nemen, maar eerst met zijne vrouw had willen spreken; deze maakte wel eenige bezwaren, dewijl de uitspattende levenswijze van Eduard ook haar reeds bekend was; doch voegde hij er bij, niet te twifelen of de zaak zou wel gelukken, indien de dokter hem naar de huiskamer wilde vergezellen, om onder een gezellig kopje thee alles nog eens nader te bepraten. En inderdaad, het gelukte, Eduard zou bij den notaris in huis komen, en als kind des huis behandeld worden. Dit ging des te gemakkelijker, dewijl de oudste zoon van den notaris eenigen tijd geleden het ouderlijk huis verlaten had, om zich elders te vestigen; de tweede, een zeer oppassend mensch, was op een bankierskantoor werkzaam, maar bleef bij zijne ouders inwonen, terwijl de derde bij zijn vader op het kantoor was. Dochters bezaten zij niet. Dit was nu voor den jongen van Tol iets zoo wenschelijks als maar mogelijk was, en dokter Holle was er dan ook recht dankbaar voor.

Toen nu alle zaken afgedaan waren, ging hij weer naar Eduard, om hem te vertellen op welke wijze hij alles geregeld had. Deze zat in droefgeestig gepeins verzonken in zijne kamer. Het trof dokter Holle, dat de jongeling er zoo bijzonder slecht uitzag; doch hij schreef het nog grootendeels toe aan de ontroering, die zijn bezoek hem veroorzaakt had, en de gevolgen, die dit een en ander noodwendig na zich moest slepen. Zijn oom begon hem dus maar dadelijk mede te deelen wat hij voor hem gedaan had, en ook hoe gelukkig hij geweest was in het vinden eener andere woning. Eduard was tot tranen toe bewogen over de goedheid van

zijn oom, en bedankte hem met zooveel innigheid en blijk-bare dankbaarheid, dat er nu tenminste aan zijne oprechtheid niet kon getwijfeld worden.

„Het is uw geluk, mijn jongen!” zoo ging de dokter voort, „dat ik niet onbemiddeld ben, en u tenminste voorloopig kon helpen, want gij gevoelt zelf, dat het geld, hetwelk meer bepaald Helena's eigendom kan genoemd worden, gespaard moet blijven. Maar beloof mij nu ook plechtig, dat gij afstand zult doen van uw verderfelijke levenswijze, dat gij uw losbandige makers zult verlaten en u met al de kracht, die in u is, aan de studie zult wijden. Daarenboven vraag ik nog dit: wilt gij mij beloven, dat zoo gij onverhoopt weer in moeilijkheden moogt geraken, gij u onmiddellijk tot mij, en niet tot Helena zult wenden; want het meisje heeft om uwentwil reeds te veel geleden.”

Eduard reikte hem zwijgend de hand, zijn hart was te vol om te kunnen spreken, maar zijne oogen zeiden meer dan woorden ooit konden doen.

„Nu,” aldus ging zijn oom voort, „deze zaak is dan afgehandeld, moge het u ten zegen zijn! Maar vertel mij eens: zijt gij heel gezond? Gij ziet er niet goed uit, zeg mij de waarheid, gij weet, gij kunt mij vertrouwen.”

Na veel vragen en het opmerken der verschijnselen, die zich voordeden, bemerkte de dokter duidelijk, dat de rampzalige levenswijze, die Eduard tot hiertoe geleid had, al die nachten in opgewondenheid en onmatigheid doorgebracht, niet zonder invloed op zijn toch reeds niet zeer sterk gestel geweest waren. Hij waarschuwde hem ernstig, schreef iets voor, dat hij voortdurend moest gebruiken, vermaande hem toch vooral een zeer matig en ingetogen leven te leiden, en eindigde met de woorden: „Het is nu nog niet te laat, maar nog slechts een half jaar op die vroegere manier geleefd, en gij waart reddeloos verloren geweest.”

De dokter hielp hem nu nog zelf zijne zaken bij elkander te pakken, want hij wilde hem niet verlaten, alvorens hij

Eduard bij den notaris geïnstalleerd had gezien, betaalde zijne hospita voor de loopende maanden, en vertrok toen gevolgd door de oprechte dankbaarheid van zijn neef, wel niet zonder eenige bezorgdheid, maar toch met een veruimd hart.

Helena's dankbaarheid was grenzenloos, toen zij alles hoorde, wat haar oom voor den zoo innig geliefden broeder gedaan had, en zij besloot zich hoe langer hoe meer in te spannen, teneinde haren oom en hare nichtjes te mogen toonen, op welk een hoogen prijs zij al die goedheid stelde.

Eenigen tijd later werd Marie verloofd aan een jongen dokter uit een naburige stad, wiens familie reeds sedert langen tijd met dokter Holle bevriend was. De jonge arts was niet alleen een bekwaam, maar ook een echt godvreezend mensch, hetgeen, helaas, niet altijd samengaat; hij had ook reeds een vrij aanzienlijke praktijk, en dewijl er geene beletselen bestonden om het huwelijk te moeten uitstellen, zoo werd dit dan ook eenige maanden later voltrokken, en verliet Marie het huis haars vaders, om haar echtgenoot in het zijne te volgen.

Korten tijd daarna vertelde juffrouw King op zekeren morgen aan dokter Holle, dat zij zich genoodzaakt zag om, na verloop van drie maanden, deze betrekking te gaan verlaten. Zij deelde hem mede dat zij sedert geruimen tijd verloofd was aan een verren bloedverwant, die boekhouder was in een der grootste bankiershuizen in Engeland, maar verscheidene jaren in New-York had doorgebracht, alwaar hij ten behoeve zijner principalen werkzaam was; maar nu teruggekomen zijnde, zijne rechten op haar deed gelden. Haar voornemen was nu, om nog eenigen tijd in Londen bij de getrouwde zuster van haar aanstaanden echtgenoot te gaan doorbrengen, en zich daarna in haar eigen huishoudentje te vestigen. De dokter kon niet nalaten haar geluk te wenschen, ofschoon het hem leed deed een zoo alleszins geschikte vriendin voor de beide meisjes te moeten

missen. Helena en Louise waren ook zeer bedroefd over die tijding, vooral de eerste, die zooveel aan juffrouw King verplicht was; zij wilde zich echter niet te veel aan die droefheid overgeven, gevoelende hoe zelfzuchtig zij daardoor zou handelen.

Juffrouw King vertrok dus na verloop van den door haar bestemden tijd, overladen met geschenken, als bewijzen van achting en erkentelijkheid. Vóór haar vertrek had zij nog een langdurig gesprek met Helena, waarbij zij elkander beloofden getrouw te zullen schrijven, en ook in het gebed voortdurend gemeenschap te hebben. Ook bedankte Helena haar nog innig en hartelijk voor de verandering, die zij als middel in Gods hand aan haar had mogen bewerken, en na nog eens voor het laatst samen gebeden te hebben, zeiden zij elkander weldra een weemoedig, maar toch geen bepaald droevig vaarwel.

Het gezin van den dokter was nu wel zeer klein; hij besloot geen andere juffrouw te nemen, dewijl de meisjes nu toch weer eenige jaren ouder waren, en Helena, die haar leeftijd verre vooruit was in ernst en bedaardheid, zeer goed geschikt was, om de meer luchthartige Louise te leiden, en de zorgen voor de huishouding met haar te deelen. Louise hechte zich dan ook met alle innigheid aan haar nichtje, vooral dewijl hare gezondheid reeds toen zeer wankelend was; zij hoestte zeer veel, was dikwijls erg krachteloos, en mocht soms gedurende weken het huis niet verlaten, dewijl guur of vochtig weder haar gevoelig gestel zeer deed lijden. Beide meisjes waren korten tijd geleden in de Christelijke gemeente opgenomen, en daarin bevestigd door den hoog bejaarden predikant, wiens levensdagen merkbaar ten einde spoedden. Voorgelicht door juffrouw King en Helena had Louise door die plechtigheid veel meer indrukken bekomen, dan men van haar gewone onnadenkendheid en luchthartigheid wel zou verwacht hebben; zij gevoelde werkelijk het gewicht van hetgeen zij beloofd had, en was nu

waarlijk niet meer afkeerig om met Helena over de hemelsche dingen te spreken; integendeel, zij bracht er telkens uit zichzelf het gesprek weer op terug. Na het vertrek van juffrouw King besloten de meisjes dan ook 's morgens en 's avonds geregeld met elkander te lezen, en menig heerlijk en zielverheffend gesprek volgde hierop, dat voor beiden gezegend werd. Zij beschouwden elkander nu werkelijk als zusters, en deelden alles samen. Marie ging het zeer goed in haar nieuwe omgeving, en van Eduard kwamen voortdurend de gunstigste berichten. Zij waren dus stil, maar gelukkig met elkander, en hun leven vlood onbekommerd daarheen. Doch een duurzaam geluk is in deze wereld niet te verwachten, wij zijn gasten en vreemdelingen op deze aarde en mogen die nooit als ons ware t'huis leeren beschouwen; daarom zendt de Heer ons zoo dikwerf beproevingen, opdat wij zouden leeren, oog en hart opwaarts naar het overgankelijke te richten; zoo ging het ook hier.

Op zekeren dag voelde dokter Holle zich gedrukt en ongesteld; evenwel bezocht hij als naar gewoonte zijne patienten, maar ging 's avonds vroeger dan anders naar zijne kamer, denkende dat de rust hem goed zou doen.

Nauwelijks had hij zich gedurende een kwartier verwijderd, of de meisjes hoorden de tafelschel, die de dokter in de studeerkamer altijd bij de hand had, luid weerklinken. Dat was iets ongewoons, want als er geene patienten bij hem waren, schelde de dokter zeer zelden. Louise snelde naar boven, gevolgd door Helena; zij vonden den dokter geheel en al bewusteloos achterover in zijn stoel zitten. Helena trachtte hem door alle middelen, die haar ten dienste stonden, weer bij te brengen, doch vruchteloos. Louise had door den schrik, om zoo te zeggen, alle bezinning verloren en riep onophoudelijk om de bedienden en om een dokter; de dienstboden waren dan ook weldra toegesnel, en door hen geholpen, gelukte het Helena om haar oom van de hem misschien benauwende bovenkleederen te ontdoen, en hem

op zijn gewoon rustbed, dat gelukkig zeer laag was, neder te leggen. Toen beval zij Willem in te spannen, en dadelijk naar een dokter in de stad te rijden, wiens naam zij hem opgaf, met nog een paar andere namen, als de eerste soms niet t'huis mocht zijn. Zoodra Willem vertrokken was, wijdde Helena, met de bedaardheid, die haar zoo eigen was, al hare zorgen aan Louise; zij gaf haar eenige kalmeerende droppels, die altijd voorhanden waren, sprak haar liefdevol en troostend toe, smeekte haar zich toch niet zoozeer aan die hopelooze droefheid over te geven, dewijl zij immers nog niet eens wisten of er wel werkelijk eenig gevaar bestond, en deed in een woord alles, om het arme meisje tot bedaren te brengen, hetgeen haar dan ook gedeeltelijk gelukte. Weldra verscheen de dokter. Zoodra hij den nog altoos bewusteloozen patient onderzocht had, verklaarde hij nog niets met zekerheid te kunnen zeggen, maar wilde den nacht overblijven, om alle verschijnselen beter te kunnen gadeslaan. Hij verzocht dat de knecht nogmaals met het rijtuig naar de stad mocht terugkeeren, om een briefje aan zijn eigen huis af te geven, opdat zijne vrouw mocht weten waar hij zich bevond, en tevens eenige geneesmiddelen mede te brengen, die hij zou opschrijven. Daarna zond hij de beide meisjes de kamer uit, zeggende dat de diepste rust voor den lijder noodzakelijk, ja onontbeerlijk was, verzocht tevens de geneesmiddelen te mogen ontvangen zoodra zij gekomen waren, en raadde de meisjes aan, zoo spoedig mogelijk naar bed te gaan; er bestond, zooals hij haar ten stelligste verzekerde, geen onmiddellijk gevaar, maar de ziekte kon van langen duur worden, en daarom moesten zij hare krachten sparen. Zoodra Willem met de geneesmiddelen terug was, tikte Helena zacht aan de deur, om ze den dokter te brengen, en hem te vragen of hij nog iets noodig had; deze antwoordde ontkenkend, maar vroeg of de knecht in zijne nabijheid zou kunnen blijven, indien hij soms hulp mocht noodig hebben. Hierin was zeer ge-

makkelijk te voorzien; doch Louise was eerst niet te bewegen naar hare kamer en naar bed te gaan, nu haar lieve papa daar zoo akelig nederlag, alsof hij reeds dood ware.

Helena deed wat zij kon, om haar tot andere gedachten te brengen, en eindelijk gelukte dit dan ook. Helena hielp Louise zich te ontkleeden, en bad toen lang en vurig met haar; doch toen zij de kamer wilde verlaten, riep Louise smee-kend: „Och, Helena! kunt gij niet hier komen slapen? het zou mij zooveel rust geven als gij bij mij waart.” Helena stemde hierin toe, maakte zich een leger op de canapé, en weldra sehenen beiden in diepe rust; zij sliepen echter niet, doch lagen zoo stil mogelijk om elkander niet te hinderen. Louise kon dit evenwel niet lang uithouden, en zoodra Helena hare rusteloosheid bemerkte, ging zij bij haar zitten, en trachtte haar weer zooveel mogelijk te doen bedaren; de zachte, kalme stem van Helena deed Louise goed, zij hield de hand van haar nichtje in de hare, en werd langzamerhand wat rustiger. Aan slapen was vooreerst geen denken, Louise was hiertoe nog te zeer ontsteld en gejaagd, en Helena bedenkende, hoe nuttig het voor het arme meisje zijn zou, dat hare overspannen zenuwen door den slaap wat tot rust mochten komen, nam een boek, en ging bij het bed van haar nichtje gezeten, wat voorlezen. Eerst lag Louise stil te luisteren, maar weldra sloten zich de oogen, en het duurde niet lang, of de uitgeputte natuur deed hare rechten gelden, en Louise viel in slaap. Helena bleef nog eenigen tijd voortlezen, om de slapende niet wakker te maken, als zij zoo plotseling stilhield; toch liet zij hare stem voortdurend meer en meer dalen, totdat zij eindelijk begreep, dat zij wel kon ophouden. Louise sliep door; wel was haar slaap onrustig en hare ademhaling gejaagd, maar Helena verheugde zich reeds in die betrekkelijke rust. Het was in huis doodstil, ook van uit de ziekekamer drong geen geluid tot haar door; zij had zich niet ontkleed, om dadelijk gereed te kunnen zijn als de dokter haar liet roepen, gelijk hij beloofd had te doen

zoodra er eenige verandering in den toestand van den kranke zou gekomen zijn.

Toen de dag begon aan te breken, schikte Helena hare kleederen wat in orde, en begaf zich zoo stil mogelijk naar de deur der ziekekamer, om te luisteren of zij daar ook eenige beweging vernam; alles was echter stil. Zij bleef nog eenige oogenblikken luisteren, en vernam toen duidelijk de stap van den dokter, die bij haar oom waakte; zij tikte zoo zacht mogelijk aan de deur, en weldra werd deze geopend, en de dokter kwam bij haar. Hij deelde het angstige meisje mede, dat haar oom door eene beroerte was aangetast geworden, doch dat er, als de zorgverwekkende verschijnselen niet terugkeerden, er zijns inziens geen onmiddellijk gevaar bestond; hij geloofde zelfs dat het bewustzijn zeer spoedig zou terugkeeren, en dacht dat dokter Holle langzaam zou herstellen; doch, voegde hij er bij, ik vrees er zeer voor, dat hij het gebruik zijner ledematen nooit geheel en al zal terugkrijgen, want de eene zijde is bepaald verlamd. Helena dankte hem met een verruimd hart; het leven en het bewustzijn was voor haar reeds zoo heel veel waard; toen vroeg zij, wat er nu verder moest gedaan worden.

„Ik zal hier blijven ontbijten,” antwoordde de dokter, „als gij tenminste zoo vriendelijk zoudt willen zijn daarvoor te zorgen; wees zoo goed mij te roepen, als gij daarmede klaar zijt; maar dan moet ik naar huis, en het zou wel wenschelijk zijn, dat uw oom bij het ontwaken uit zijne bewusteloosheid een bekend gezicht aan zijne legerstede vond, dewijl hem zoo voorzichtig en kalm mogelijk moet worden bekend gemaakt, wat er met hem gebeurd is. Vertrouwt gij uzelve sterk genoeg, om dit te kunnen doen?”

Helena antwoordde toestemmend en ging naar beneden om voor het ontbijt te zorgen. Toen dit gereed was, en zij zich overtuigd had, dat Louise nog sliep, verzocht zij het ons nog van vroeger bekende Mietje, die Helena met hart en ziel aanhing, met haar werk in de kamer bij de juf-

frouw te gaan zitten, en als deze mocht ontwaken, haar te vertellen, dat de dokter geen onmiddellijk gevaar in de ziekte haars vaders vond, maar dat de zieke zeer stil moest gehouden worden, en Helena nu bij hem was, die haar spoedig zou komen vertellen, hoe alles ging. Vervolgens ging zij den dokter zeggen dat alles gereed was; deze verzocht haar meê naar beneden te gaan, en ook zelve iets te gebruiken, hetgeen zij zoo dringend noodig had, en waartoe zij ook werkelijk verplicht was, als zij haren geliefden zieke later nuttig zou willen zijn. De knecht zou zijne plaats aan het ziekbed zeer goed gedurende dien tijd kunnen innemen. Helena liet zich gezeggen, dewijl haar eigen verstand haar van de gegrondheid der opmerking van den dokter overtuigde. Gedurende het ontbijt, terwijl Helena haar best deed om iets te gebruiken, gaf de dokter haar de noodige voorschriften hoe zij te handelen had, wanneer de patient uit zijne verdooving ontwaakte, hetgeen zijns inziens reeds zeer spoedig zou gebeuren. Daarna gingen zij samen nog eens naar boven, waarop de dokter, vergezeld van Willem, die hem naar de stad terug zou rijden, vertrok.

Helena ging nu zóo zitten, dat zij iedere beweging van den zieke kon gadeslaan, en om nog iets meer natuurlijks aan haar daarzijn te geven, nam zij een boek op, en nam den schijn aan, alsof zij rustig zat te lezen; doch hare gedachten waren elders, en zwierven als het ware van het een op het ander, ofschoon het haar spoedig gelukte ze te bepalen op dien Eenige, van wien alleen hulp komen kan.

De arts had juist geoordeeld; weldra merkte het meisje zelve, dat het bewustzijn bij dokter Holle terugkeerde; hij sloeg eensklaps de oogen op, en scheen volstrekt niet te weten, wat er met hem gebeurd was. Helena kwam bij hem, en vertelde hem zoo bedaard mogelijk, dat hij den vorigen avond een toeval gekregen had, maar dat dokter De Gier, dien zij hadden laten halen, geen gevaar in zijn

toestand zag. De dokter had opmerkzaam toegeluisterd, hij poogde nu armen en beenen te bewegen, en bemerkte dat dit hem slechts aan de eene zijde gelukte.

„Heeft De Gier u alles verteld, Helena?” vroeg de dokter, haar doordringend aanziende.

„Ja oom,” was het bedaarde antwoord.

„Nu mijn best meisje, dan weten wij het beiden, want geloof mij, ik heb in mijn leven te veel gevallen van dien aard aanschouwd, om niet te weten, welk eene soort van toeval dit was, en welke gevolgen het zal hebben.”

„O oom, ik ben zoo dankbaar dat de dokter geen bepaald gevaar in uw toestand ziet.”

„Mijn arm kind! dat zult gij later niet meer kunnen zeggen, maar weet Louise het al?”

„Neen oom, zij sliep nog toen dokter De Gier vertrok.”

„Nu, ga dan eens zien of zij wakker is, en vertel het haar zoo voorzichtig mogelijk; het is beter dat gij het doet dan ik, haar droefheid zou mij te zeer aandoen.”

Helena aarzelde. „Laat mij maar gerust alleen, kind! ik heb er behoefte aan, en wil trachten te leeren zeggen: Uw wil geschiede.”

Helena kuste hem, en verwijderde zich snel, om de haars ondanks opwellende tranen voor hem te verbergen.

Toen zij zich eenigermate hersteld had, begaf zij zich naar Louise, die juist wakker was geworden, en zich zeer verkwikt gevoelde. Zij zette zich bij het bed neder, na Mietje te hebben weggezonden, en vertelde haar met de meeste omzichtigheid alles wat zij moest weten. Zij hadden zich echter over hare droefheid niet behoeven te verontrusten. Opgewonden en onnadenkend, gelijk zij gewoonlijk was, ging zij van het eene uiterste tot het andere over; den vorigen avond was zij er bijna zeker van geweest, dat zij haar lieven vader zou moeten missen, en nu die vrees haar van het hart genomen was, werd hare vreugde daarover door niets getemperd; of hij armen en beenen kon gebruiken was niets,

als hij maar bleef leven en met haar kon praten was alles goed. Zij kleepte zich zoo spoedig zij maar kon, liet zich door Helena met veel moeite gezeggen, om toch iets te ontbijten, en kwam toen met een zeer opgeruimd gezichtje bij haar vader, dien zij hartelijk omhelsde, en zelfs een glimlach wist te ontlokken door op haar gewone kinderlijke manier te zeggen, dat zij die hulpbehoefendheid, waarop haar vader haar gewezen had, niet zoo erg vond; want dat hij nu natuurlijk ook veel meer bij zijne Louise zou blijven. Dokter Holle verheugde zich dat zij het op die manier opnam, en wilde haar niet bedroeven, door haar te wijzen op den ongelukkigen toestand, waarin hij voor het vervolg zich zou bevinden. Dienzelfden avond nog kwam Marie, die door Helena onderricht was geworden van het ongeval, dat haren vader had getroffen. Zij bleef eenige dagen, en kon zich overtuigen, dat de zieke merkelyk in beterschap toenam. En inderdaad, alles ging naar wensch; de verlamming bleef wel is waar bestaan, maar het gezonde en krachtige gestel van dokter Holle beschaamde de aangewende middelen niet. Weldra mocht hij zijne kamer weer verlaten, er werd een gemakkelijke rolstoel voor hem aangeschaft, en, geholpen door Helena en den trouwen Willem, werd hij overal heengebracht, waar hij wenschte te zijn. Zijn hoofd had gelukkig niet geleden, en, dewijl de studie hem altijd zeer had aangetrokken, wist hij zich ook nu zeer goed bezig te houden. Alles ging dus rustig voort; Helena was onmisbaar, en ofschoon zij dit in de verste verte niet vermoedde, de steun van vader en dochter beiden.

Op zekeren dag zeide dokter Holle tot Helena, die altijd 's morgens het eerst bij hem kwam, dewijl Willem nu voor vast in het aangrenzende kabinetje sliep: „Wat leest gij toch 's morgens met Louise? Want ik hoor altijd duidelyk uwe stem.”

„Wij lezen samen in den bijbel, oom,” was het antwoord,

„en ook een psalm of een gezang; Louise heeft dit gaarne, en dan praten wij er samen nog wat over.”

„Zoudt gij dit niet in mijne kamer kunnen doen?” vroeg de dokter.

„O, zeer zeker, oom, maar ik wist niet of gij dit wel zoudt verlangen.”

„Maar kind, denkt gij dan dat ik nooit over den godsdienst heb nagedacht? Ik heb zoovelen mijner patienten zoo volkomen gelukkig, ja ik zou haast zeggen, zalig zien sterven in de zekerheid van een geloof in de liefde van een Heiland, waarvan ik toen werkelijk nog geen begrip had. Ik hield het voor eene soort van godsdienstige dweeperij, maar mijn eigen ziekte heeft mij tot nadenken gebracht; en dan uw voorbeeld, lieve Helena! hoe heerlijk heeft zich dat aan mij geopenbaard. Doch het is nog alles als met een sluier omgeven; ik gevoel dat uw geloof het ware is, ik merk het aan de verandering, die bij uzelve heeft plaats gegrepen; kom lieve! lees met Louise in mijne kamer, en doe vooreerst alsof ik er niet bij was.”

Helena beloofde dit. Eenvoudig en natuurlijk, gelijk zij altijd was, kwam zij iederen morgen, vergezeld van Louise, in de kamer van dokter Holle. Daar lazen en baden zij, doch het duurde niet lang of dokter Holle was in alle opzichten met de meisjes vereenigd, en gevoelde volkomen de waarheid dezer woorden: „Zoo wie het koninkrijk Gods niet ontvangt als een kind, hij zal geenszins in hetzelfde ingaan.” Hij las en onderzocht ook veel voor zichzelf, en het kon wel niet anders, of de waarheid moest hem meer en meer duidelijk en aan zijn hart geheiligd worden. Weldra hadden de beide meisjes ook in dit opzicht in hem een hulp en steun gevonden, want door zijn helder hoofd en zijn grondige kennis, zoowel van de taal der ouden als van de vreemde volken, wist hij veel voor het oog des geestes op te helderen, wat tot hiertoe onbekend en verborgen was gebleven. Zij hadden, de treurige hulpbehoevendheid van den

dokter in aanmerking genomen, toch een zeer gelukkig leven met elkander, nu zij vereenigd waren door dien eenigen en hechten band, die alle ware Christenen aan elkander verbindt.

Op zekeren morgen, in het midden van den zomer, ontving Helena een brief uit Leiden, waarvan het adres door een vreemde hand was geschreven. Zij zaten juist aan het ontbijt, toen die brief haar werd overhandigd. Het meisje verbleekte zeer, want zij was reeds bij zichzelf overtuigd, dat die brief niets goeds kon bevatten; de dokter zag hare ontroering, doch vroeg niets. Helena doorliep haastig den korten inhoud, en reikte hem toen zonder spreken aan haren oom over; haar hart was te vol om zich in woorden lucht te kunnen geven. De brief bevatte het bericht dat Eduard eene bloedspuwing gehad had, en zeer naar zijne zuster verlangde, temeer dewijl de dokter, die dadelijk was geroepen, niet zonder zorg was.

„Ga maar zoo spoedig gij klaar kunt komen tot hem, kindlief,” sprak dokter Holle; „het is misschien nog zoo erg niet als wij nu denken, maar in ieder geval is het uw plicht tot hem te gaan.”

„Ik wil ook zoo heel gaarne,” zeide Helena met een door tranen afgebroken stem, „maar hoe kan ik u en Louise, die ook dezer dagen niet wel is, alleen laten?”

„O denk maar niet aan ons, dat zal zich wel redden; ik zal, terwijl gij u klaar maakt, eenige woorden aan Marie schrijven; als Willem u naar het spoor gebracht heeft, kan hij mijn briefje bij haar aanreiken, en ik twijfel er bijna niet aan of zij zal zelve hier komen.” Dit gebeurde dan ook. Helena haastte zich zooveel zij vermocht, en was reeds in staat met den eerstvolgenden trein te vertrekken; haar oom en Louise kusten haar hartelijk en beloofden in het gebed aan haar en Eduard te zullen gedenken. Eer het avond was, bevond Marie zich reeds bij haar vader, om gedurende de afwezigheid van haar nichtje hare plaats te kunnen innemen.

Deze laatste liet zich, zoodra zij in Leiden aangekomen was, naar de woning van den notaris brengen, en kwam daar juist aan, toen de dokter, die zijn patient nogmaals bezocht had, het huis wilde verlaten. Helena maakte zich aan hem bekend, en vroeg wat hij van haar broeder dacht.

De dokter, een reeds bejaard man, zag haar ernstig aan, en zeide dat hij haar volstrekt geene hoop geven kon; de bloedspuwing was zeer hevig geweest, doch op zichzelf niet doodelijk; maar het reeds vroeger zeer verzwakte gestel van den jongen van Tol had geen kracht genoeg om dien aanval te kunnen weerstaan; hij vreesde zelfs, dat het met den uitgeputten lijder niet lang meer duren zou, en verheugde zich daarom dat zijne zuster gekomen was, naar wier komst de patient zoo reikhalzend uitzag.

Zoodra Helena zich eenigszins van hare ontroering hersteld had, begaf zij zich naar haar broeder, dien zij zoozeer veranderd en verzwakt vond, dat zij er den bloeienden jongeling van vroeger niet meer uit kon herkennen. Toen hij haar zag, kwam er een glans van blijdschap op zijn doodsbлек gelaat; hij strekte de beide handen naar haar uit, en na een hartelijke maar sprakelooze omhelzing, trok hij haar dicht tot zich, en fluisterde: „O, Helena! ik heb Jezus leeren kennen, Hij heeft mij aangenomen, ik ben nu niet meer bang om te sterven.” De tranen stroomden Helena over de wangen, zij kon niet spreken.

„Schrei toch niet, het is beter zoo; als ik weer in de wereld had moeten leven, zou ik misschien aan de vele verzoekingën, die mij dáar omringen, geen weerstand hebben kunnen bieden; ach, het hart is zoo zwak!” Hierna zweeg hij uitgeput stil. Helena bleef voortdurend bij hem, hij leed niet, doch het wegzinken der levenskrachten was merkbaar; gaarne had hij dat zijne zuster hem iets uit Gods Woord voorlas, waarnaar hij aandachtig luisterde; ook merkte zij op dat hij dikwijls in stilte bad. Een paar uren vóór zijn dood verlangde hij den notaris en zijne echtgenooten nog

eens te zien, en dankte hen in afgebroken woorden voor al de zorgen, die zij voor zijn lichamelijk, maar bovenal voor zijn geestelijk welzijn gedragen hadden, en voegde er uitgeput bij: „daar boven zal ik u beter kunnen danken.” Eenige oogenblikken later wenkte hij Helena bij hem te komen, en verzocht haar aan hun oom te zeggen, dat hij de aan hem gedane belofte niet had geschonden, maar, voegde hij er zuchtend bij, „het was voor mijn verzwakt lichaam reeds te laat, doch de Heer is mij genadig geweest.”

Dit waren bijna zijn laatste woorden. Ofschoon hij volkomen zijn bewustzijn had, sprak hij niet meer; hij hield Helena's hand steeds in de zijne geklemd, en fluisterde eindelijk nog: „Ik weet dat mijn Verlosser leeft.” En na eenige trillingen en een korten snik, was de ziel het lichaam ontvloten.

Helena was diep bedroefd, maar toch bedaard en onderworpen; haar hart was vervuld met dankbaarheid aan God voor de genade aan haar dierbaren broeder bewezen, wien het vergund was geworden in de volle zekerheid des geloofs te mogen sterven.

Toen de begrafenis afgelopen en alles geregeld was, vertrok Helena na een hartelijk afscheid van den notaris en zijne vrouw, en werd door dokter Holle, Marie en Louise met de meeste blijken van liefde en deelneming ontvangen.

Alles ging nu weer op den ouden voet voort, terwijl Marie weldra weder naar haar eigen gelukkig t'huis terugkeerde. Ik moet nog van een andere verandering melding maken, dewijl deze in het vervolg van zeer veel gewicht bleek te zijn. De oude predikant van het dorp, onder wiens gemeente de villa van dokter Holle behoorde, was gestorven, en werd weldra opgevolgd door een nog jeugdigen leeraar, Schermer genaamd, een man vol ijver voor zijn heerlijk ambt, en vol kracht des geloofs, maar tevens zeer liefderijk en verdraagzaam. Reeds spoedig na zijne bevestiging bezocht hij dokter Holle, en deze vond weldra een oprechten vriend

in den veelzijdig ontwikkelden leeraar. Beiden brachten menig aangenaam uurtje met elkander door, hetzij in godsdienstige, hetzij in wetenschappelijke gesprekken, welke laatste toch meest altijd met de Heilige Schrift in verband werden gebracht. Ook Louise hield veel van den predikant, en praatte gaarne met hem. Helena was den meesten tijd stiller dan gewoonlijk in zijn gezelschap; toch meende de dokter op te merken, dat Ds. Schermer haar met de meeste belangstelling gadesloeg, en dat ook hij voor zijn nichtje niet onverschillig was. Doch hij maakte niemand deelgenoot van zijne gedachten, en dewijl geen van beiden over deze zoo gewichtige zaak iets tot hem zeide, en de zaken bleven gelijk zij waren, zoo vreesde hij, dat zijne hoop om Helena gelukkig te mogen zien, hem op een dwaalspoor gebracht had, en het ook van hem zou kunnen gezegd worden, dat men zoo spoedig begint te hopen hetgeen men in het hart wenscht.

En nu heb ik mijne lezers, misschien wel langs een wat langen omweg, toch eindelijk gebracht dáar, waar ik hen reeds bij het begin van dit hoofdstuk heb binnengeleid.

De winter was voor de beide patienten niet gunstig; wel werden alle mogelijke voorzorgen voor de arme zieken genomen; naast de huiskamer toch waren nog twee kamers, die met deuren daarin uitkwamen, namelijk het salon en de vroegere eetkamer; deze werden nu voor vader en dochter ingericht, opdat zij in dezelfde atmosfeer konden blijven. In de eene sliep dokter Holle met den getrouwen Willem; in de andere Louise met Helena, die nu haar nichtje niet meer uit het oog verloor. Wel was de achteruitgang langzaam, en om zoo te zeggen onmerkbaar; de eene dag scheen zoo geheel en al gelijk aan de andere te zijn; maar toch, als men zich in zijne gedachten eens eene maand, zelfs maar veertien dagen achteruitstelde, en zag, wat zij toen nog doen konden, en hoe het er nu meê stond, dan was het afnemen der krachten wel zeer duidelijk op te merken,

vooral bij Louise. Nog vóór de winter ten einde was, verliet zij hare kamer in het geheel niet meer, en dikwerf was zij zoo zwak, dat zij niet langer dan een paar uren hare loger-stede verliet; die aanhoudende hoest en voortdurende sluip-koortsen sloopten haar weinige krachten.

Bij den aanvang der lente bracht Helena haar de eerste viooltjes, en korten tijd daarna eenige lelietjes der dalen, die Louise altijd zoo lief had gehad. Het zwakke meisje beschouwde ze met een weemoedig oog. „Het zijn de laatste,” zeide zij, „maar,” voegde zij er opgeruimd bij, „in den hemel zijn schoonere bloemen, en die zal ik weldra zien. O Helena, Helena, wat zou het nu voor mij te zeggen zijn, als ik niet wist waar ik heenging; maar Gode zij dank, gij zijt in zijne hand het middel geweest, om mij mijn eenigen Heer en Zaligmaker te leeren kennen; en nu ga ik zoo gaarne naar huis, want deze aarde is immers toch maar eene leerschool, het ware Vaderland is daarboven.”

Dokter Holle vond op zekeren morgen zijne lieveling zoo erg zwak, dat hij besloot dit aan Marie te schrijven, die, ofschoon bijna dagelijks met het rijtuig eens aankomende, toch misschien heden zou kunnen wegblijven, dewijl Louise den vorigen dag heel redelijk geweest was. Marie kwam dan ook spoedig, en schrikte bij het zien der groote verandering, welke die eene dag in den toestand harer zuster had teweeggebracht. Louise zat, door kussens ondersteund, in bed, dewijl de telkens terugkeerende benauwdheden haar verhinderden om te liggen; de ademhaling was kort en gejaagd, maar zij was volkomen bij kennis. De dokter en Helena waren bij haar; zij reikte Marie de uitgeteerde hand, en fluisterde haar toe, dat zij zoo blij was over hare komst, dewijl zij gevoelde, dat het nu niet lang meer met haar zou duren.

Na eenige oogenblikken zeide zij tot Helena: „Lees mij mijn lievelingshoofdstuk uit Johannes XIV nog eens voor.” Haar nichtje deed dit, terwijl zij trachtte aan hare stem de

noodige vastheid te geven. Toen zij geëindigd had, sprak de zieke met een afgebroken stem: „Vele, vele woningen! ook mij heeft de Heer dáar plaats bereid, ik zal Hem spoedig zien.” Dewijl de benauwdheden zich weer verhieven, sloeg Helena haar arm om het stervende meisje heen, en liet het fijne en zelfs nu nog zoo schoone hoofdje tegen hare borst aanleunen. Dit scheen haar eenige verlichting te geven, zij sloeg een dankbaren blik op haar nichtje, reikte haren vader en Marie nog eenmaal de hand, sprak nog fluisterend: „Kom Heere Jezus, kom,” en na een lichte stuiptrekking en een nauw hoorbaren zucht had de ziel het broze lichaam verlaten.

„Vaarwel, mijn lieveling!” sprak de bedroefde vader, terwijl hij nog een kus op het marmerwitte gelaat drukte, waarop de doodsengel reeds de zoo geheimnisvolle trekken had ingeplant, die ons kortzichtig menschelijk verstand maar nooit kan ontcijferen, maar die wij zien zonder ze te begrijpen; „vaarwel! gij zijt nu reeds gelukkig, en het zal niet lang meer duren, of wij zullen elkander bij onzen eenigen Heer en Heiland wedervinden!” Daarna liet hij zich door den knecht naar zijn eigen kamer terugbrengen, en toen de jeugdige predikant eenigen tijd later hem kwam bezoeken, bleef hij met dezen geruimen tijd alleen, en scheen door dit bezoek zeer versterkt. De echtgenoot van Marie was ook weldra tegenwoordig, en geholpen door Ds. Schermer beschikten zij alles wat op de begrafenis betrekking had.

Toen het dierbare lijk harer lieve Louise in de laatste woning was nedergelegd, nam Helena eene menigte lelietjes der dalen, die zij òf zelve had geplukt, òf die haar door de vele armen, welke Louise in den laatsten tijd ook zoo lief hadden gekregen, in menigte waren aangebracht, en schikte die van alle zijden rondom het stoffelijk overschot van het meisje, dat haar zoo dierbaar was geworden. Nog was zij schoon, maar het was nu werkelijk een bovenaardsche schoonheid, die het dierbare lijk omgaf; de prachtige blonde

krullen waren slechts voor een gedeelte afgeknipt, en vormden nog een schoone lijst om het marmerbleeke gezichtje. Dokter Holle, die haar nog eenmaal zien wilde, kon de oogen bijna niet afwenden; een liefelijke glimlach speelde nog om de lippen, en getuigde ten volle, dat haar einde vrede was geweest.

Bij de begrafenis wachtte hen nog een aandoenlijke verrassing. Toen het lijk der lieve Louise in het graf werd nedergelaten, hieven de meisjes der zondagschool, waarin Helena nu alleen, maar vroeger bijgestaan door Louise, werkzaam was, met haar lieve kinderlijke stemmen het lied aan:

„Hoort de hemelzangen, Daar is heden vreugd,
Want een ziel keert weder tot den troon” enz.

en eindigden met het

Glorie, glorie, hoort der eng'len stem,
Glorie, glorie, hoort, zij loven Hem” enz.

Na den dood zijner zoo teeder geliefde dochter bleef dokter Holle nog eenigen tijd voortkwijnen; doch hij zelf en ook Helena wist, dat zijne dagen geteld waren. Zijn oudste dochter was nu bijna dagelijks in het vaderlijke huis, en ook de jeugdige predikant bezocht zijn zoozeer verzwakenden vriend zoo dikwijls zijne bezigheden hem dit toelieten.

Op zekeren morgen was de zieke met Marie en Helena alleen; hij gevoelde zich te zwak om op te staan, en lag in een zittende houding op zijn rustbed.

„O, kinderen!” zeide hij, „alles is vrede, ik voel mij zoo gelukkig; de Heer is mij zoo merkbaar nabij, slechts één aardsche zorg bekommert mij nog, namelijk, dat ik mijn lieve Helena, mijn trouwe, o zoo trouwe dochter, zoo alleen en zonder steun moet achterlaten. Eenigen tijd geleden had ik de stille hoop gekoesterd dat er iets ge-

beuren mocht, hetgeen mij zoo heel gelukkig zou gemaakt hebben; doch het was zeker niet overeenkomstig Gods wil. Hij zelf zal voor haar zorgen!"

"O, papa," riep Marie, met de oogen vol tranen, terwijl zij haar arm om Helena heensloeg, „zij zal niet alleen zijn, zij komt bij mij, ik heb haar meer en inniger lief dan eene zuster, en mijn Johan, die ook nu reeds zoo heel veel van haar houdt, zal voor haar altijd een oprecht liefhebbende broeder zijn."

Een diepe blos overtoog Helena's gelaat; zij omhelsde Marie met innigheid, knielde toen bij het bed van haar oom neder, en zeide zacht, maar ernstig: „Oom, uw wensch is verhoord, ik weet wat gij bedoelt. Reeds eenigen tijd vóór den dood onzer lieve Louise heeft Schermer mij gevraagd, of ik zijne vrouw wilde worden; ik weet dat hij mij oprecht liefheeft, en dat gevoel wordt door mij ten volle beantwoord; doch ik wilde u en Louise in uw beider zwakken toestand niet verlaten. Hij billikte dit mijn besluit, en zou het zelf niet anders gewenscht hebben; ook hij acht u zoo hoog, onze lieve overledene wist het, en was er zoozeer mede ingenomen; menig innig gebed is door haar voor ons beiden ten hemel opgezonden. Doch ik wilde het u niet zeggen, uit vrees dat gij uit liefde tot Schermer en mij niet zoudt willen toelaten, dat ik bij u bleef. Vergeef mij dus dit eenige geheim, dat ik voor u had."

"Kind, mijn lief dierbaar kind!" sprak de zieke geroerd, „ik dacht dat ik u geheel en al kende, en toch heb ik uwe kracht en uw moed, doch laat mij liever zeggen uwe zelfverloochening, nog niet ten volle begrepen. Moge de Heere zelf u zegenen voor alles, wat gij voor mij en mijn liefkind geweest zijt." Hij zweeg ontroerd stil; Marie omhelsde Helena zwiiggend, zij was te zeer getroffen om te kunnen spreken.

Eenigen tijd later kwam de jeugdige leeraar zijn stervenden vriend bezoeken. Dokter Holle wenkte Helena om ook nader te komen; hij legde hare hand in dien van Scher-

mer, sprak een ernstige, Christelijke zegenbede over beiden uit, en beval hen in een kort maar treffend gebed in Gods vaderzorg aan.

Het scheen alsof de doodsengel slechts gewacht had op de vervulling van de laatste bede des stervenden; want nog dienzelfden avond overschreed hij nogmaals den drempel der woning, waar hij zoo kort geleden reeds was binnengetreten, en breidde wederom zijne vleugelen over eene legerstede uit.

Dokter Holle scheen te sluimeren, doch opeens opende hij de oogen, en sprak Helena aanzienste: „Jezus, uw verzoenend sterven.” Helena zeide het vers voor hem op; hij glimlachte dankbaar, ten teeken dat zij hem begrepen had; vervolgens klonk het: „Ik geloof de schuldvergeving.” Ook dat vers werd door Helena ernstig herhaald, alsmede zijn lievelingslied: „O, blij vooruitzicht, blij mij bij” enz. Toen fluisterde hij: „Alles licht, alles vrede!” Daarna werd de ademhaling steeds zwakker, en ofschoon Schermer en Helena, alsmede Marie met haar echtgenoot bij hem stonden, zoo wisten zij toch niet met juistheid te bepalen, wanneer zij den laatsten ademtocht gehoord hadden; zoo zacht was het afsterven geweest.

Dokter Holle werd ter ruste gelegd op het kleine landelijke kerkhof, waar zijn vroeg overleden gade en de lieve Louise hem reeds waren voorgegaan. De drie graven lagen naast elkander, een heerlijke treurwilg breidde hare takken over hen uit, en het ontbrak er nooit aan liefelijke en goed onderhouden bloemen, als een zinnebeeld van het leven uit den dood. Op de zerk werden de namen van Louise en van dokter Holle onder dien zijner echtgenootte begraveerd, met deze eenvoudige, maar zooveel beteekenende woorden: „Die in Mij geloof zal leven, al ware hij ook gestorven” (Joh. XI vs. 25).

Nadat alles geregeld was, verliet Helena de woning, waarin zij twaalf jaren geleefd en niet zonder vrucht ge-

werkt had, om Marie naar het huis der laatste te vergezellen, waar zij met alle mogelijke bewijzen van liefde en hartelijkheid ontvangen werd. Zij vertoefde er echter niet lang, een half jaar later verliet zij als een teeder geliefde zuster de woning harer nicht, om den predikant naar zijne pastorie te vergezellen. De onderlinge vriendschap en innige gehechtheid, gegrond op hetzelfde vaste geloof in onzen Heer en Heiland Jezus Christus, bleef steeds voortduren, en zeer dikwijls zag men de beide familiën bij elkander.

Wij zullen onze Helena nu als een recht gelukkige predikantsvrouw verlaten. Had zij reeds in hare jeugd de les van zelfverloochening geleerd en in beoefening gebracht, zoo zijn wij ten volle overtuigd, dat zij gelegenheid genoeg zal hebben, om ook in haar tegenwoordigen werkkring die deugd in praktijk te kunnen brengen, alleen met dit onderscheid, dat men nu niet meer zou kunnen zeggen: zij is ONBEGREPEN.

